

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Místní akční plán rozvoje vzdělávání ve městě Brně
CZ.02.3.68/0.0/0.0/15_005/0000092

MÍSTNÍ AKČNÍ PLÁN ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ VE MĚSTĚ BRNĚ

Statutární město Brno, Magistrát města Brna
Dominikánské nám. 1, 601 67 Brno

<http://www.brno.cz/sprava-mesta/magistrat-mesta-brna/usek-skolstvi-a-prorodinne-politiky/odbor-skolstvi-mladeze-a-telovychovy/projekty/projekt-map>

Místní akční plán rozvoje vzdělávání ve městě Brně
CZ.02.3.68/0.0/0.0/15_005/0000092

I. Úvod	2
Manažerský souhrn	4
II. Analytická část	6
Obecná část analýzy	6
Analýza existujících strategických záměrů a dokumentů souvisejících s oblastí vzdělávání	7
Vyhodnocení dotazníkových šetření	18
Charakteristika školství na území statutárního města Brna	22
Předškolní vzdělávání	22
Základní vzdělávání	29
Školní stravování	37
Základní umělecké vzdělávání	38
Neformální a zájmové vzdělávání	39
Zajištění dopravní dostupnosti škol	40
Sociální situace	40
Sociálně patologické jevy	41
Výskyt sociálně vyloučené lokality	42
Sociální a další služby zaměřené na děti, mládež a rodiče	43
Návaznost na dokončené základní vzdělávání	44
Specifická část analýzy	45
Témata MAP a jejich uplatnění v MAP Brno	45
Analýza dotčených cílových skupin	48
Analýza rizik	49
Vymezení problémových oblastí a klíčových problémů	50
Vymezení prioritních oblastí rozvoje	51
SWOT-3 analýza prioritních oblastí rozvoje	52
III. Strategická část	58
Strategický rámec MAP pro ORP statutárního města Brna do roku 2023	58
Vazba klíčových povinných a povinně volitelných témat/opatření na strategické cíle a opatření MAP	65
Popis souladu Strategického rámce MAP s investičními potřebami v oblasti vzdělávání	65
IV. Roční akční plán	66
V. Implementační část	67
Řízení a organizační zajištění MAP	67
Řídící výbor MAP Brno	67
Pracovní skupiny	68
Aktualizace MAP	69
Monitoring a vyhodnocování realizace MAP	69
Popis zapojení škol, jejich zřizovatelů a dalších organizací do tvorby MAP	69
Způsoby informování	70
Způsoby a termíny přijímání a vypořádání podnětů a připomínek	71
Seznam relevantních aktérů ve vzdělávání dětí a mládeže do 15 let	72
VI. Závěr	73
Přílohy dokumentu	74
Použité zkratky	75
Zdroje	76

I. ÚVOD

Dokument **Místní akční plán rozvoje vzdělávání ve městě Brně** je výstupem projektu spolufinancovaného z Operačního programu Výzkum, vývoj, vzdělávání. Projekt realizovalo statutární město Brno ve spolupráci se základními a mateřskými školami a dalšími aktéry ve vzdělávání dětí a žáků do 15 let na území města. Po odborné stránce projekt garantuje Odbor školství, mládeže a tělovýchovy Magistrátu města Brna (OŠMT MMB). Dokument byl vytvořen pro území statutárního města Brna, které je zároveň správním územím obce s rozšířenou působností.

Projekt byl realizován v úrovni MAP+, která představuje nejvyšší možnou úroveň místních akčních plánů vytvářených v České republice na základě první výzvy na tvorbu těchto plánů v Operačního programu Výzkum, vývoj, vzdělávání. Úroveň MAP+ byla povinná pro obce, které se v předcházejícím programovacím období zapojily do výzvy č. 47 Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost, a v rámci tvorby místního akčního plánu povinně realizovaly aktivity na podporu dětí a žáků ohrožených školním neúspěchem.

Cílem projektů místního akčního plánování je podpora rozvoje potenciálů a osobnosti každého dítěte a žáka v předškolním a základním vzdělávání, důraz je kladen na podporu dětí a žáků ohrožených školním neúspěchem.

Projekt MAP a proces akčního plánování na území města Brna přinesl a podpořil velké množství hodnotných aktivit, které pro jejich objem není možné jednotlivě vyjmenovat, souhrnně k nejvíce oceňovaným aktivitám v projektu patří:

1. Vzájemné návštěvy pedagogů na školách za účelem naslechlů ve výuce a výměny zkušeností: tato forma sdílení zkušeností je školami velmi ceněna, pedagogové ji využívali v obrovské míře a mnohá témata byla pro velký zájem několikrát opakována.

2. Kvalitní vzdělávání pedagogů zaměřené na praktickou práci s dětmi a žáky: vzdělávání v projektu bylo zaměřeno především prakticky, pedagogové měli možnost v rámci realizovaných workshopů vyzkoušet si metody práce se žáky a využívali možnosti výměny zkušeností s pedagogy z jiných škol. Mnohá témata byla stejně jako u vzájemných návštěv ve školách opakována, např. témata práce s talentovanými dětmi a žáky, kteří jsou významně ohroženi školním neúspěchem, a dosud jim nebyla věnována potřebná pozornost. Díky realizaci projektu se podařilo zajistit kvalitní lektory pro vzdělávání i z jiných regionů, kteří na území města Brna nepůsobí často.

3. Aktivizace mateřských škol: v současném programovacím období jsou poprvé ve velké míře podpořeny i mateřské školy, zejména v rámci projektů zjednodušeného financování, do kterých byly dříve zapojeny pouze základní a střední školy. Již při přípravě projektu MAP se realizační tým velmi často setkával s obavami pracovníků mateřských škol z realizace vlastních projektů a ze zapojení do projektů jiných realizátorů, včetně projektu MAP, navíc v kombinaci s dopady nové legislativy v předškolním vzdělávání. Z tohoto důvodu byly do projektu začleněny i aktivity na podporu rozvoje mateřských škol v oblasti zjednodušených projektů, právní vzdělávání vedoucích pracovníků mateřských škol, apod. Na základě této podpory se velmi úspěšně daří eliminovat obavy mateřských škol, které začaly realizovat vlastní projekty a zapojují se do aktivit na podporu rozvoje svých škol.

4. Vzdělávání pro rodiče: v projektu byly nad rámec projektové žádosti na základě podnětů rodičů uspořádány semináře pro rodiče se zaměřením na prevenci školního neúspěchu dětí při přechodu z mateřské do základní školy. Lektorkami byly zkušené pracovnice Pedagogicko-psychologické poradny Brno a specialistka na předškolní vzdělávání. Kromě úvodní teoretické části byly semináře věnovány diskuzi a praktickým radám a doporučením pro rodiče předškoláků, případně dětí s odkladem povinné školní docházky.

Mimořádnou událostí přesahující svým významem a dopadem území města Brna pak bylo projektové setkání k povinnému opatření „Inkluzivní vzdělávání a podpora dětí a žáků ohrožených školním neúspěchem“, které realizační tým vzhledem k zájmu škol o toto téma uspořádal ve formě celodenní **mezinárodní konference s praktickými workshopy**. Do akce se zapojili zástupci školství partnerských měst města Brna, kteří prezentovali svoje zkušenosti dobré praxe s inkluzivním vzděláváním jak z hlediska vedení a pedagogů škol, tak i z pohledu zřizovatelů. Zástupci brněnských základních a mateřských škol měli unikátní příležitost prezentovat své zkušenosti dobré praxe v oblasti společného vzdělávání a získat poznatky z jiných států. Konference se také zúčastnila zástupkyně Evropské agentury pro speciální a inkluzivní vzdělávání, která představila agenturu i principy její práce. Agentura v současné době sdružuje 30 členských států včetně České republiky a jejich společnou hlavní vizí je zajištění možnosti smysluplného a kvalitního vzdělávání pro všechny žáky každého věku v jejich místní komunitě, společně s jejich kamarády a vrstevníky.

Manažerský souhrn

Shrnutí klíčových poznatků, zjištění vyplývajících z provedené analýzy

Dokument je zpracován pro území ORP statutárního města Brna, v jehož území se nachází velké množství základních a mateřských škol. Vysoký počet subjektů může přinášet problémy ve vzájemné komunikaci, případně i v koordinaci společných aktivit, je tedy nezbytná dostatečná administrativní podpora spolupracujících škol a organizací. Na druhou stranu je velký počet škol a jejich různorodost velkou výhodou, neboť školy mají možnost výměny a získávání zkušeností dobré praxe, obohacování znalostí a dovedností pedagogů. Výhodou je rovněž koncentrace dalších organizací zabývajících se vzděláváním na jednom území, od Masarykovy univerzity, která na svých fakultách vzdělává budoucí učitele, přes organizace zájmové a neformálního vzdělávání, poradenská zařízení, po neziskové organizace podporující rodiny s dětmi.

Přehled problémových oblastí a klíčových problémů v území

K základním problémům v oblasti inkluzivního vzdělávání patří nedostatečné povědomí veřejnosti o inkluzi a o významu společného vzdělávání pro socializaci dětí, nedostatek speciálních pedagogů pro přímou práci ve třídách, nedostatek možností sdílení zkušeností dobré praxe, ztížená možnost vzdělávání pro učitelky mateřských škol, která vyplývá z jiné organizace práce a školního roku mateřských škol, nedostatečná komunikace rodičů se školou a nezájem rodičů o oblast rozvoje čtenářské a matematické gramotnosti dětí a žáků.

V oblasti kapacit škol se město Brno potýká s nedostatkem míst ve školách v rozvojových lokalitách města.

Přehled prioritních oblastí rozvoje v řešeném území

Všechny místní akční plány rozvoje vzdělávání se zabývají třemi povinnými opatřeními MAP:

- Opatření 1. Předškolní vzdělávání a péče: dostupnost – inkluze – kvalita
- Opatření 2. Čtenářská a matematická gramotnost v základním vzdělávání
- Opatření 3. Inkluzivní vzdělávání a podpora dětí a žáků ohrožených školním neúspěchem

Jako dlouhodobé priority, které jsou společné pro všechna povinná opatření MAP, bylo na území města Brna identifikováno šest hlavních oblastí rozvoje:

1. Vytváření podmínek pro podporu dětí a žáků ohrožených školním neúspěchem

V rámci této prioritní oblasti se jeví jako nejvýznamnější posílení školních poradenských pracovišť a podpora vzdělávání pedagogů v oblasti práce s dětmi a žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.

2. Kvalitní vzdělávání pedagogických pracovníků

V oblasti kvalitního vzdělávání pedagogických pracovníků je důležitá podpora jejich profesního růstu, podpora schopnosti pedagogů pracovat se všemi dětmi a žáky, podpora etických hodnot pedagogů a rozvoj jejich dovedností v oblasti spolupráce se zákonnými zástupci dětí a žáků na základě vzájemného respektu a odpovědnosti za rozvoj dítěte a žáka.

3. Komunikace a spolupráce s rodiči

V současné společenské situaci, kdy často chybí aktivní spolupráce školy s rodinou, musí školy zajistit informovanost rodičů, snažit se o podporu systematického zapojování rodičů do vzdělávání jejich dětí a v neposlední řadě posilovat roli rodičů jako partnerů školy.

4. Podpora rozvoje čtenářské a matematické gramotnosti

Rozvoj čtenářské a matematické gramotnosti dětí a žáků je nutné podporovat již v rámci předškolního vzdělávání. Správný rozvoj dětí a žáků v této oblasti, zejména pak dětí a žáků se SVP, má významný vliv na dosažení kvalitního vzdělávání nejen na základní škole, ale i v navazujících stupních vzdělávání.

5. Podpora společného vzdělávání a rovnost příležitostí pro všechny děti a žáky

Velký význam má podpora škol pro zabezpečení kvalitního vzdělávání dětí a žáků tak, aby byla zajištěna rovnost jejich příležitostí.

6. Podpora polytechnického vzdělávání ve školách a podpora nadaných dětí a žáků

Kvalitní polytechnické vzdělávání představuje důležitý prvek, který ovlivňuje vhodnou volbu povolání žáků základních škol, což je významný předpoklad pro prevenci předčasných odchodů ze vzdělávání. Podpora nadaných dětí a žáků je významná mj. i proto, že i oni patří k cílové skupině dětí a žáků ohrožených školním neúspěchem.

II. ANALYTICKÁ ČÁST

Obecná část analýzy

Základní informace o řešeném území

Statutární město Brno je základním územně samosprávným celkem a zároveň je podle zákona č. 314/2002 Sb. o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností v platném znění, obcí s rozšířenou působností a obcí s pověřeným obecním úřadem. V souladu se zákonem o obcích statutární město Brno zabezpečuje výkon státní správy a samosprávy.

Brno je druhým největším městem České republiky a k 31. 12. 2015 mělo 377 028 obyvatel. Současně je město Brno centrem dojížděky ekonomicky aktivních osob, žáků středních škol a studentů vysokých škol. Z analýz, které byly v roce 2013 vypracovány pro Magistrát města Brna v oblasti vývoje počtu osob oficiálně neregistrovaných ve městě Brně, vyplývá, že během školního roku v Brně pobývá téměř osmdesát tisíc vysokoškolských a třicet tisíc středoškolských studentů. Brno je tedy současně druhým největším vzdělávacím centrem v České republice.

Statutární město Brno a jeho městské části jsou největšími zřizovateli základních a mateřských škol v území.

V oblasti středního vzdělávání je největším zřizovatelem středních škol na území města Jihomoravský kraj. Vzhledem k demografickému vývoji se ovšem v posledních letech střední školy potýkají s velmi nízkými počty žáků nastupujících ke střednímu vzdělávání, z tohoto důvodu byly některé školy zřizované Jihomoravským krajem slučovány, takže došlo ke snížení jejich počtu až o čtvrtinu.

V oblasti vysokého školství jsou v Brně zastoupeny téměř všechny směry studia, technické, humanitní, ekonomické, zemědělské, umělecké i vojenské. Brněnské vysoké školy navštěvuje čtvrtina vysokoškoláků z řad cizinců studujících v České republice.

Statutární město Brno jako zastřešující prvek obecního školství ve městě spolupracuje v oblasti vzdělávání s mnoha partnerskými organizacemi a institucemi, zejména se zřizovateli mateřských a základních škol a školských zařízení, s Krajským úřadem Jihomoravského kraje, který kromě většiny středních škol zřizuje na území města také speciální školy, a v neposlední řadě i s dalšími zřizovateli škol a školských zařízení z řad soukromých subjektů a církví. Město Brno dále spolupracuje s Českomoravským svazem pracovníků ve školství, zejména v oblasti přenesené působnosti města na úseku školství za účelem koordinovaného postupu v oblastech společného zájmu a zachování sociálního smíru.

Dalším partnerem města Brna v oblasti vzdělávání Česká školní inspekce, a to zejména v oblasti zjišťování kvality vzdělávání. Zástupci Jihomoravského krajského inspektorátu ČŠI se také z pozice významného aktéra zapojují do procesů akčního plánování ve vzdělávacích projektech města Brna.

Město Brno dále spolupracuje s oddělením Hygieny dětí a mládeže Krajské hygienické stanice Brno, a to v oblasti plnění povinností stanovených zákonem č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, např. v mateřských a základních školách, na zotavovacích akcích pro děti, v zařízení společného stravování dětí, apod.

Významným partnerem města Brna jsou také brněnské vysoké školy, které se zabývají vzděláváním a profesní přípravou budoucích pedagogů. Odborná praxe studentů

pedagogických oborů se uskutečňuje v brněnských mateřských a základních školách, které získaly titul „fakultní školy“. Úzká spolupráce probíhá zejména s Katedrou primární pedagogiky, Katedrou speciální pedagogiky a Katedrou psychologie Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity Brno.

Analýza existujících strategických záměrů a dokumentů souvisejících s oblastí vzdělávání

Strategie na území statutárního města Brna

Na území města Brna existuje několik významných strategických dokumentů, které se vztahují k oblasti vzdělávání a k řešeným tématům MAP:

1. Koncepce obecního školství do roku 2020 (Statutární město Brno)

Jedná se o základní strategický dokument města Brna v oblasti školství, který se zabývá rozvojem předškolního a základního vzdělávání na území města. K opatřením MAP se vztahují zejména tyto strategie a opatření k realizaci dlouhodobých strategií:

- Strategie III. 1 **Celoživotní učení pro všechny a jeho realizace**, příklady opatření
 - III.1.6 Podporovat různorodost vzdělávací nabídky mateřských a základních škol s uplatňováním alternativních pedagogických směrů
 - III.1.7 Podporovat vytváření otevřených mateřských a základních škol, které přispívají k pěstování občanské společnosti
 - III.1.8 Podporovat individualizované vzdělávání dětí předškolního věku související s přípravou na vstup do ZŠ, logopedická péče
 - III.1.9 Posilovat polytechnickou výchovu a vzdělávání v mateřských a základních školách
 - III.1.10 Soustavně podporovat vytváření klidné a bezpečné atmosféry ve třídách a školách, která přispívá k rozvoji sociální gramotnosti a předchází vzniku sociálněpatologických jevů
- Strategie III. 2 **Zkvalitnění a modernizace vzdělávání**, příklady opatření:
 - III.2.1 Motivovat školy k čerpání finančních prostředků z Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost, případně dalších
 - III.2.1.1 Monitorovat možnosti dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků
 - III.2.2 Monitorovat a vyhodnocovat výsledky a výstupy projektů škol.
 - III.2.2.3 Motivovat školy k využívání nabídky DVPP zaměřené na moderní metody výuky cizích jazyků
 - III.2.2.4 Podporovat účast na dalším vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti informačních technologií
 - III.2.2.5 Zvýšit efektivitu využití informačních technologií ve školách, a to i v rámci nabídky kurzů pro veřejnost
 - III.2.2.6 Podporovat naplňování EVVO ve městě Brně ve spolupráci s Odborem životního prostředí MMB

Místní akční plán rozvoje vzdělávání ve městě Brně
CZ.02.3.68/0.0/0.0/15_005/0000092

- III.2.2.8 Podporovat zřizování funkce školního koordinátora EVVO a jeho specializační vzdělávání
- III.2.3 Motivovat školy k využívání datového úložiště JMK pro sdílení vytvořených digitálních učebních materiálů
- Strategie III. 3 Zjišťování kvality, monitorování a hodnocení vzdělávání, příklady opatření:
 - III.3.1.1 Podporovat zavedení pravidelného zjišťování výsledků vzdělávání žáků 5. a 9. ročníků ZŠ
 - III.3.2.1 Podporovat využití externí evaluace a autoevaluace k dalšímu růstu školy
- Strategie III. 4 Zajišťování rovného přístupu ke vzdělávání, příklady opatření:
 - III.4.2.1 Podporovat integraci všech zdravotně postižených dětí a žáků zejména v těch případech, kdy jsou zajištěny kvalifikační předpoklady a odborná připravenost učitelů – speciálních pedagogů, kteří vzdělávají děti a žáky v běžných školách.
 - III.4.2.2 Sledovat oblast materiálních podmínek (vybavení speciálními upravenými pomůckami)
 - III.4.2.3 Monitorovat potřebu zabezpečení služby žákům pomocí pedagogické asistence, především v začátcích jejich povinné školní docházky
 - III.4.3.1 Podporovat programy cílené na pozitivní sociální klima ve školách a školských zařízeních a monitorovat jejich využívání školami
 - III.4.3.2 Podporovat spolupráci škol s Koordináčním centrem prevence MMB
 - III.4.3.3 Podporovat užší propojení škol a Orgánu sociálně-právní ochrany dítěte
 - III.4.4.1 Ve spolupráci s městskými částmi a školami zajišťovat efektivní a spravedlivý vzdělávací systém
 - III.4.4.2 V rámci Dotačního programu na činnost národnostních menšin v městě Brně podporovat projekty zejména v oblasti volnočasových aktivit dětí a mládeže se sociálním znevýhodněním, zajistit jejich zodpovědné zapojení s tím, že se i touto aktivitou připraví do občanského života.
 - III.4.4.3 Realizovat s maximální efektivitou vyhlášené rozvojové programy MŠMT ČR, které podporují vzdělávání dětí a žáků se sociálním znevýhodněním.
 - III.4.4.4 Nadále realizovat z úrovně města projekt „Podpora pedagogů na školách v sociálně znevýhodněných lokalitách“
 - III.4.5.1 Systematicky podporovat vzdělávání mimořádně nadaných žáků.
 - III.4.5.2. Podporovat školy hlavního vzdělávacího proudu v zajištění individualizace výuky při vzdělávání mimořádně nadaných žáků a podporovat pořízení učebních pomůcek
 - III.4.5.3 Spolupracovat s PdF MU, ostatními vysokými školami a Akademií věd ČR
 - III. 4.6.3 Poskytovat rodičovské veřejnosti dostatek informací prostřednictvím Katalogu škol a profilace jednotlivých subjektů
 - III.4.7.1 Vytvářet podmínky související s relativním i absolutním nárůstem počtu dětí a mladistvých, který je zaznamenáván na všech stupních školské soustavy – kapacita základních škol je v tomto ohledu vyhovující a pokrývá nároky na umístění žáků cizinců.
 - III.4.7.2 S Krajským úřadem JMK spolupracovat na kvalitně nastaveném celorepublikovém systému, který bude i nadále schopen reagovat na integraci dětí z odlišného sociokulturního referenčního rámce.

Místní akční plán rozvoje vzdělávání ve městě Brně
CZ.02.3.68/0.0/0.0/15_005/0000092

- III.4.7.3 Metodicky a koordinačně podporovat tvorbu výukových materiálů pro cizince, podporovat vzájemnou výměnu zkušeností mezi pedagogy základních škol a podporovat spolupráci rodičů, škol a dalších partnerů
- Strategie III. 5 **Rozvoj poradenství ve školách**, příklady opatření:
 - III.5.1.1 Ve spolupráci s Krajským úřadem Jihomoravského kraje zajistit dostupnost a vysokou kvalitu poradenských služeb v rámci celého systému poradenství na území města
 - III.5.1.2 Za předpokladu zachování funkčního systému školských poradenských zařízení s vymezenými kompetencemi reagovat na podporu nových forem poradenské péče (školní speciální pedagog, školní psycholog)
 - III.5.1.3 Pokračovat ve spolupráci s JMK a MŠMT v koordinaci a zajišťování funkčnosti systému výchovného poradenství v jednotlivých oblastech (legislativa, odborný systém řízení včetně metodiky a vzdělávání pracovníků systému, způsob financování)
 - III.5.1.4 Podporovat obměnu diagnostických nástrojů ve školských poradenských zařízeních
 - III.5.2.1 V souvislosti s potřebami škol iniciovat udržení optimálního počtu poradenských pracovníků ve školách, počtu školních speciálních pedagogů a počtu školních psychologů
 - III.5.2.2 Podporovat vznik nových školních poradenských pracovišť
- Strategie III. 6 **Zvyšování profesionality a zlepšování pracovních podmínek pedagogických pracovníků**, příklady opatření:
 - III.6.1 Spolupracovat s Národním institutem dalšího vzdělávání a Střediskem služeb školám Brno při zajišťování kvalitní metodické podpory škol a dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků.
- Strategie III. 7 **Zájmové vzdělávání**, příklady opatření:
 - III.7.1 V souladu s přijatými dokumenty nadále podporovat obsahové zkvalitňování zájmového vzdělávání ve školních klubech a školních družinách
 - III.7.2 Podporovat z úrovně města příklady dobré praxe v oblasti zájmového vzdělávání
 - III.7.1.1 Změny v síti školních družin a školních klubů posuzovat dle následujících kritérií: zohlednit při úpravách kapacit a při vzniku nových kapacit ŠD a ŠK potřeby škol se žáky pocházejícími z rodinného prostředí s nízkým sociálně-kulturním postavením, protože je žádoucí, aby těmto žákům bylo umožněno zařazení do školského zařízení pro zájmové vzdělávání, podporovat záměr zkvalitnění nabízených činností ŠD a ŠK s přihlédnutím k potřebám dané lokality

Zhodnocení naplňování tohoto koncepčního dokumentu je součástí Výroční zprávy o rozvoji obecního školství v Brně, kterou každoročně za uplynulý školní rok zpracovává OŠMT MMB a předkládá ji Radě města Brna a Zastupitelstvu města Brna.

2. Lokální strategie rozvoje základního vzdělávání ve městě Brně (Statutární město Brno, projekt CZ.1.07/1.1.00/46.0015 Město Brno zvyšuje kvalitu vzdělávání v základních školách)

Tento dokument je výstupem projektu, který město Brno realizovalo ve výzvě č. 46 OP VK ve spolupráci se 67 základními školami na svém území. Do tvorby strategie byli zapojeni i zástupci brněnských organizací zabývajících se vzděláváním dětí a žáků do 15 let. V rámci projektu se rozvinuly možnosti bližší vzájemné spolupráce jak mezi těmito subjekty samotnými, tak mezi nimi a školami a byla vytvořena nová forma lokální partnerství ve vzdělávání. Lokální strategie na základě aktivit projektu navrhuje níže uvedené oblasti rozvoje, které se všechny týkají dětí a žáků ohrožených školním neúspěchem a odpovídají povinným opatřením MAP:

- Zabezpečit všem žákům možnost vzdělávání tak, aby byla zajištěna rovnost příležitostí
- Vytvářet podmínky pro speciálně pedagogickou podporu žáků se školním neúspěchem, kterým hrozí předčasný odchod ze vzdělávání
- Navázat a prohloubit spolupráci škol s odborníky
- Podporovat komunikaci a spolupráci s rodiči
- Hledat možnosti financování pracovníků na školách a těch, kteří se budou věnovat žákům s bariérami ve vzdělávání nebo žákům v riziku (mentori). Prohloubit spolupráci s neziskovými organizacemi v této oblasti (dobrovolnictví), se školami, které připravují budoucí pedagogy.
- Podporovat vzdělávání pedagogů v oblasti žáků se speciálními vzdělávacími potřebami
- Podporovat spolupráci mezi školami a síťování škol (otevřená škola)
- Poskytovat podporu žákům z vyloučených lokalit a sociálně znevýhodněným

Lokální strategie je elektronické podobě dostupná na webových stránkách města Brna:

http://www.bрно.cz/fileadmin/user_upload/sprava_mesta/magistrat_mesta_brna/OSMT/projekt/1. Lokalni_strategie.pdf

3. Strategický plán sociálního začleňování města Brna pro období 2016 – 2019 (Statutární město Brno)

SPSZ se v rámci koordinovaného přístupu k sociálně vyloučeným lokalitám zabývá mj. i oblastí vzdělávání, která na území města Brna z hlediska vzdělávání dětí a žáků ze socioekonomicky vyloučeného a kulturně odlišného prostředí identifikuje tři hlavní priority, které bezprostředně souvisejí s povinnými opatřeními MAP:

- **Priorita č. 1 Rovný přístup k předškolnímu vzdělání:**
Cíl 1. Začlenění co nejvyššího počtu dětí do předškolního vzdělávání ve věku od 3 let, příklady opatření:
 - vytvoření sítě partnerů: Statutární město Brno, MČ, OSPOD, NNO, ÚP, ZŠ/MŠ v roli vzdělávacích center, lékaři, poradenská pracoviště
 - vytvoření pravidel pro každoroční terénní monitoring za účelem zjišťování počtu dětí od 3 let, které nejsou zapojeny do předškolního vzdělávání
 - práce s rodinami: vzdělávání rodiny, posilování rodičovských kompetencí, motivace rodiny ke vzdělávání, adaptační programy v MŠ, podpora aktivního zapojení rodin do činnosti MŠ, osvěta rodičů k přechodu na základní školu, ke spádovosti základních škol

Místní akční plán rozvoje vzdělávání ve městě Brně
CZ.02.3.68/0.0/0.0/15_005/0000092

- spolupráce s NNO, které poskytují předškolní vzdělávání dětí ze sociálně vyloučeného prostředí
- zajištění informovanosti MŠ v oblasti možnosti odpuštění školného pro děti ze sociálně slabých rodin, přesměrování přídatku na dítě v případě zanedbávání předškolního vzdělávání apod., zajištění informovanosti MŠ k možnostem spolupráce s pracovníky Odboru sociální péče, OSPOD, NNO atd.

Cíl 2. Plošná podpora všech mateřských škol zřizovaných statutárním městem Brnem/městskými částmi s cílem rovného přístupu k předškolnímu vzdělávání a zvýšení inkluzivity mateřských škol, příklady opatření:

- personální podpora všech MŠ
- zajištění pozice logopedického asistenta ve všech MŠ
- posílení poradenské činnosti v MŠ
- posílení polytechnického vzdělávání v MŠ
- vzdělávání pedagogů a vedoucích pracovníků MŠ
- výměna zkušeností mezi pedagogickými pracovníky MŠ, mezi pedagogickými pracovníky a NNO, metodická podpora inkluzivní práce v MŠ
- efektivní spolupráce se školskými poradenskými pracovišti ve statutárním městě Brně, prevence „zbytečných“ odkladů školní docházky

• **Priorita č. 2 Rovný přístup k základnímu vzdělání**

Cíl 1. Plošná podpora všech základních škol zřizovaných statutárním městem Brnem/městskými částmi s cílem rovného přístupu k základnímu vzdělávání a zvýšení inkluzivity základních škol, příklady opatření:

- personální podpora všech ZŠ
- udržení, příp. posílení stávajících poradenských pracovišť v ZŠ
- vzdělávání pedagogů a vedoucích pracovníků ZŠ
- výměna zkušeností mezi pedagogickými pracovníky ZŠ, mezi pedagogickými pracovníky a NNO, metodická podpora inkluzivní práce v ZŠ
- plošná podpora žáků prvního stupně a šestých ročníků, aby nedocházelo k selhávání ve vzdělávání při přechodu žáků na druhý stupeň
- zavedení plošné elektronické podpory zápisu do ZŠ

Cíl 2. Plošná podpora žáků základních škol při smysluplném přechodu na střední školy, kariérní poradenství, příklady opatření:

- systematické kariérní poradenství v posledních ročnících základního vzdělávání, spolupráce se středními školami, odbornými učiteli, zaměstnavateli, s Úřadem práce, Hospodářskou komorou JMK
- informovanost rodičů o kariérním poradenství
- navázání spolupráce s odpovědnými zástupci JMK pro oblast středních škol

Cíl 3. Systematická práce s rodinami za účelem motivace ke vzdělávání dětí, příklady opatření:

- vytvoření sítě partnerů: statutární město Brno, OSPOD, NNO, ZŠ v roli vzdělávacích center, lékaři, poradenská pracoviště
- využití hodnot rodiny pro motivaci žáků ke vzdělávání, komunitní výchova, přirozené vzory v komunitě, etická výchova
- spolupráce s NNO, které podporují žáky ZŠ při školní přípravě
- spolupráce s NNO při informování rodičů;

- zajištění informovanosti ZŠ v oblasti možnosti přesměrování přídavků na dítě v případě zanedbávání školní docházky, neplnění domácí přípravy, chybějících pomůcek apod., zajištění informovanosti ZŠ k možnostem spolupráce s pracovníky Odboru sociální péče, OSPOD, NNO a dalších institucí
- **Priorita č. 3 Volnočasové aktivity a zájmové vzdělávání**
Cíl 1. Zajištění možnosti smysluplného trávení volného času dětí a žáků ze sociálně vyloučeného prostředí a s tím spojená prevence patologických jevů, příklady opatření:
 - zajištění celodenního programu na školách s větším počtem žáků ze sociálně vyloučeného prostředí s cílem možnosti přípravy na výuku, doučování, zájmového vzdělávání a volnočasových aktivit
 - spolupráce s NNO, které realizují volnočasové aktivity a zájmové vzdělávání pro děti a žáky ze sociálně vyloučeného prostředí
 - zajištění nabídky prázdninových aktivit vzhledem k tomu, že prázdniny představují vysoce rizikové období pro rozvoj nebo nárůst sociálně patologických jevů: příměstské a pobytové tábory, pravidelné aktivity pro děti a žáky v NZDM a v dalších klubech NNO
 - podpora metodiků prevence školních poradenských pracovišť na ZŠ
 - realizace preventivních programů na ZŠ, např. protidrogová problematika, zdravotní prevence, dluhová prevence – finanční gramotnost apod.

4. Strategie pro Brno (Statutární město Brno)

Dokument ve své návrhové části pro oblast Výzkumu, vývoje, inovace a vzdělávání obsahuje opatření 4.1.2 Účinná politika města v oblasti rozvoje lidských zdrojů, kdy jednou z navrhovaných aktivit je „Podpora zvýšení atraktivity vědy a výzkumu pro děti a mládež“, která se vztahuje k doporučeným a volitelným opatřením MAP.

5. Integrovaná strategie rozvoje Brněnské metropolitní oblasti pro uplatnění nástroje Integrované územní investice (ITI)

Dokument analyzuje situaci v Brněnské metropolitní oblasti, kam kromě statutárního města Brna spadají i území okolních ORP. V oblasti předškolního a základního školství popisuje jeho infrastrukturu v Brně i v okolních obcích a městech, ve SWOT analýze identifikuje např. tyto problémy:

- Přetrvávající nízká kvalita vzdělávání na ZŠ a SŠ v mezinárodním srovnání
- Nevyhovující systém práce s nadanými žáky (žáky se SVP)

V návrhové části pak dokument uvádí mnohá opatření bezprostředně souvisejících s povinnými opatřeními MAP:

- **Opatření C. 4: Budování kapacit a kvality zařízení pro celoživotní učení**
 - Výstavba a rozšíření kapacit pro předškolní vzdělávání
 - Rekonstrukce a vybavení vzdělávacích zařízení (včetně zařízení pro celoživotní, zájmové a neformální vzdělávání) pro rozvoj klíčových kompetencí (komunikace v cizích jazycích, oblast technických a řemeslných oborů, přírodních věd, schopnost práce s digitálními technologiemi)
 - Úpravy budov a učeben, vybavení nábytkem, stroji, didaktickými pomůckami, kompenzačními pomůckami a vybavením pro vzdělávání žáků a studentů se SVP (u ZŠ a SŠ)

- Rozvoj vnitřní konektivity škol a školských zařízení v učebnách, laboratořích a dílnách a připojení k internetu u ZŠ a SŠ
- **Opatření C. 5: Předškolní vzdělávání v BMO**
 - Zavedení a rozšíření postupů a nástrojů profesní podpory pedagogů, které pomáhají zlepšit každodenní práci předškolních pedagogů (mentoring, supervize)
 - Podpora programů DVPP pro rozšíření znalostí a dovedností pedagogů pro rozvoj klíčových kompetencí (včetně pregramotností) svěřených dětí (matematická a čtenářská pregramotnost, inkluzivní vzdělávání a polytechnické vzdělávání)
 - Podpora sdílení profesních zkušeností ředitelů, učitelů a k jejich spolupráci s učiteli prvního stupně ZŠ, rodiči a dalšími odborníky na předškolní vzdělávání
 - Podpora sociálního rozvoje pedagogických pracovníků a ostatních vzdělavatelů, s cílem prohloubení či rozšíření jejich kompetencí pro rozvoj klíčových kompetencí dětí a posílení kompetencí budoucích učitelů v pedagogické diagnostice a v práci s heterogenní skupinou
- **Opatření C. 6: Klíčové kompetence již od počátečního vzdělávání**
 - Zavedení a rozšíření postupů a nástrojů individuální podpory pedagogů, jež pomohou zlepšit jejich práci na ZŠ a SŠ i v neformálním a zájmovém vzdělávání
 - Rozvoj kultury sdílení pedagogických zkušeností, poskytování metodické podpory a odborné zpětné vazby a učení se od kolegů
 - Zvýšení podílu pedagogů schopných přizpůsobit výuku potřebám jednotlivých žáků
 - Zvýšení podílu organizací, ve kterých se zlepší kvalita vzdělávání ke klíčovým kompetencím a to podporou celých organizací při vytváření a realizaci strategií a akčních plánů naplňujících princip rovných příležitostí a umožňujících rozvoj klíčových kompetencí u každého žáka
 - Zvýšení kvality a efektivnosti systému pedagogicko-psychologického poradenství s důrazem na dobudování vazeb mezi školskými poradenskými zařízeními (PPP, SPC, SVP) a školními poradenskými pracovišti (ŠPP) a na zvýšení kvality diagnostické a intervenční činnosti tak, aby byl zajištěn maximální rozvoj potenciálu všech žáků
 - Otevření ZŠ, SŠ, ŠPZ a dalších vzdělávacích institucí k větší spolupráci s rodinou, různými subjekty v místě i v zahraničí, včetně zapojení žáků i pedagogů při rozvoji klíčových kompetencí
 - Zvýšení počtu pedagogických pracovníků, kteří v praxi uplatňují nově získané kompetence k diverzifikované výuce, individuálním přístupům, aktivizačním metodám k výchově a vzdělávání a k jejich přiblížení potřebám praktického života
 - Zavedení a rozvoj postupů a nástrojů individuální podpory žáků a diferenciací výuky s využitím ICT technologií a on-line vzdělávání, včetně propojování výuky s informálním učením
 - Podpora rozvoje klíčových kompetencí žáků i pracovníků v zájmovém a neformálním vzdělávání a utváření silných partnerství mezi školami a organizacemi zájmového a neformálního vzdělávání v oblasti klíčových kompetencí

Integrovaná strategie dále predikuje aktivity, které plně korespondují s procesy akčního plánování v MAP: dokument předpokládá zvyšování vlivu rodičů, žáků, zřizovatelů a dalších místních aktérů ve vzdělávání na podobu základního a středního školství, kdy zejména obec/město jako zřizovatel mateřských a základních škol může významně intervenovat v oblasti kvality vzdělávání.

Strategie na vyšších územních úrovních

1. Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Jihomoravského kraje 2016 – 2020 (Jihomoravský kraj)

V návrhové části dokumentu se k opatřením MAP vztahují tyto oblasti:

- **Oblast B.1 Kvalita vzdělávání**

Cíl B.1.a Kvalita procesu vzdělávání, monitorování a hodnocení vzdělávání, příklady opatření:

- 1a1 V rámci MAP podporovat na ZŠ matematické, jazykové, polytechnické, občanské a ICT vzdělávání, na MŠ polytechnické vzdělávání
- 1a3 Využívat celostátně nastavený systém kritérií hodnocení škol, popř. i školských zařízení ČŠI k hodnocení škol zřizovatelem, v případě potřeby je doplnit o kritéria vlastní
- 1a5 Podpořit autoevaluaci škol a školských zařízení

Cíl B.1.b Podpora pedagogických pracovníků a ředitelů škol, příklady opatření:

- 1b1 Podporovat fungování existujícího systému dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků
- 1b2 Podporovat rozvoj kompetencí pedagogů a vedení škol pro zavádění společného vzdělávání

Cíl B.1.c Podpora polytechnického vzdělávání včetně EVVO a vzdělávání pro udržitelný rozvoj, příklady opatření:

- 1c1 Podporovat manuální zručnost a prvky polytechnické výchovy ve vzdělávání v mateřských školách
- 1c3 Při základních školách podporovat vybavení i zřizování školních dílen, laboratoří a školních zahrad a posilovat jejich využívání pro praktickou výuku žáků
- 1c7 Podporovat spolupráci ZŠ a SŠ v oblasti polytechnického vzdělávání, využívat materiální zázemí středních škol pro vzdělávání žáků základních škol
- 1c9 Vytvořit metodické materiály pro MŠ, ZŠ a SŠ s cílem poskytnout pedagogům a žákům dostatek kvalitních metodických a výukových materiálů pro EVVO

Cíl B.1.d Podpora „bezpečného školního prostředí“, příklady opatření:

- 1d2 Nadále podporovat fungující systém odborného vzdělávání a zvyšování kvalifikace u školních metodiků prevence a metodiků prevence PPP

- **Oblast B.2 Rovné příležitosti ve vzdělávání**

Cíl B.2.a Podpora společného vzdělávání, příklady opatření:

- 2a1 Podporovat zřizování funkce asistenta pedagoga pro děti a žáky se znevýhodněním
- 2a2 Podporovat činnosti specialistů ve školních poradenských pracovištích

- 2a3 Podporovat převod zřizovatelských kompetencí v případě realizace skupinové integrace

Cíl B.2.b Podpora poradenského systému, příklady opatření:

- 2b1 Podporovat realizaci podmínek ve školských poradenských zařízeních vedoucích k jejich standardizaci
- 2b2 Zlepšovat metodické vedení školských poradenských zařízení na systémové úrovni

Cíl B.2.d Podpora znevýhodněných, příklady opatření:

- 2d3 Předávat příklady dobré praxe
- 2d4 Nadále realizovat s maximální efektivitou vyhlášené dotační a rozvojové programy MŠMT zaměřené na financování asistentů pedagoga a na další podpůrná opatření, která vyplývají z novely školského zákona

Cíl B.2.e Podpora nadaných a talentovaných dětí, žáků a studentů, příklady opatření:

- 2e1 Zajistit dostatečné odborné kapacity ve školských poradenských zařízeních

• **Oblast B.3 Sbližování vzdělávání a trhu práce**

Cíl B.3.b Podpora podnikavosti, iniciativy a kreativity, příklady opatření:

- 3b1 Podporovat zakládání fiktivních žákovských firem
- 3b2 Podporovat rozvoj podnikavého postoje v osobním a společenském životě i v práci prostřednictvím projektového vyučování, místně zakotveného učení, vzdělávání k udržitelnému rozvoji, apod.
- 3b3 Podporovat přenos příkladů dobré praxe zaměřených na rozvoj podnikavosti, iniciativy nebo kreativity ve výuce

Cíl B.3.c Rozvoj kariérového poradenství, příklady opatření:

- 3c1 Podporovat organizaci výukových programů pro žáky ZŠ a SŠ s tématy sebepoznání, rozvoj kariérových kompetencí, komunikace na trhu práce, zapojení rodičů (zákonných zástupců)
- 3c2 Podporovat organizaci aktivit pro žáky ZŠ a SŠ zaměřených na poznání trhu práce, např. exkurze do firem, organizací, institucí; setkávání s úspěšnými profesionály; představení různých profesí, vzájemná spolupráce ZŠ, SŠ a zaměstnavatelů z různých oborů
- 3c3 Akreditované vzdělávání pro pedagogy, školní poradenské pracovníky a psychology v oblasti kariérového poradenství, platforma pro pravidelné společné setkávání kariérových poradců ze ZŠ a SŠ

2. 1. Krajský akční plán rozvoje vzdělávání Jihomoravského kraje (KAP)

Dokument řeší prioritní oblasti KAP, které jsou zároveň doporučenými opatřeními MAP. Napříč opatřeními se zabývá inkluzivním vzděláváním a v nepovinných opatřeních také rozvojem čtenářské a matematické gramotnosti.

Strategie na národní úrovni

Rámcem vzdělávací politiky ČR je Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020. Součástí strategie jsou dokumenty, které rozpracovávají její cíle a opatření a tvoří tak strategickou základnu české vzdělávací politiky. Ve vztahu k opatření MAP jsou nejdůležitějšími dokumenty Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky 2015 – 2020, Akční plán inkluzivního vzdělávání na období 2016 – 2018 a v neposlední řadě také Operační program Výzkum, vývoj, vzdělávání.

1. Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky 2015 – 2020

Opatření MAP korespondují s níže uvedenými opatřeními Strategie a Dlouhodobého záměru:

- **Oblast předškolního vzdělávání:**
 - A.2 systematickým posilováním sítě mateřských škol a jejich kapacit vytvářet podmínky pro to, aby každé dítě, jehož zákonní zástupci o to požádají, mohlo být přijato do předškolního vzdělávání
 - A.3 posilovat spolupráci mezi rodinou a školním prostředím
 - A.4 cíleně zvyšovat účast na předškolním vzdělávání dětí ze skupin a lokalit ohrožených sociálním vyloučením
 - A.5 zahájit diskuzi o obsahu vzdělávání učitelů mateřských škol a možném požadavku na jejich vyšší kvalifikaci
- **Oblast základního vzdělávání:**
 - B.2 včasnou diagnostikou potíží dítěte v průběhu předškolního období eliminovat odklady školní docházky (na bázi spolupráce mezi rodiči, předškolními pedagogy a poradenskými institucemi, zdravotníky a orgány sociálněprávní ochrany dětí, případně poskytovateli služeb sociální prevence) eliminovat odklady školní docházky, resp. je povolovat pouze ve výjimečných případech a provázet je se systémem přípravných tříd
 - B.4 specificky zlepšovat kvalitu vzdělávání na druhém stupni základní školy jako hlavního vzdělávacího proudu

V oblasti **Rovných příležitostí ve vzdělávání, poradenství, vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami** uvádí dokument například tato opatření:

- G.1 přesněji vymezit typy a stupně znevýhodnění a nadání dětí a žáků a jim odpovídající podpůrná opatření včetně financování
- G.2 podporovat kompenzaci všech typů znevýhodnění a rozvoj všech typů nadání, a to na principu individualizace podpory
- G.4 tvorba systému specializovaných pedagogických, sociálních a psychologických služeb, které pomohou pedagogům vyrovnat se s péčí o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a s žáky mimořádně nadanými
- G.5 zavést systém diagnostiky speciálních vzdělávacích potřeb pro děti a žáky ze sociálně znevýhodněného prostředí tak, aby bylo možno vyhodnocovat úspěšnost opatření na podporu jejich vzdělávání

- G.6 systémově nastavit podmínky pro činnost specialistů ve školách a školských poradenských zařízeních
- G.7 vytvářet podmínky pro to, aby poradenské služby vycházely více vstříc individuálním potřebám dětí, žáků a studentů s cílem poskytnout dostatečně systematickou podporu dítěti, rodině i škole
- G.9 podpořit služby školních psychologů a školních speciálních pedagogů v běžných školách hlavního vzdělávacího proudu
- G.11 zlepšit metodické vedení školských poradenských zařízení na systémové úrovni

2. Akční plán inkluzivního vzdělávání na období 2016 – 2018

Dokument v části B **Inkluzivní a kvalitní vzdělávací systém** rozpracovává pět strategických oblastí – cest, které vedou k naplnění cílů Akčního plánu. Čtyři z těchto strategických cest některými ze svých opatření přímo souvisejí s povinnými opatřeními MAP:

- **Strategická cesta 1: Čím dříve, tím lépe**
 - Záměr novely školského zákona: zavedení povinného předškolního vzdělávání od pěti let
 - Místní identifikace / místní navýšení potřeb kapacit mateřských škol s podporou obcí
 - Včasná diagnostika potíží a účinná podpora dětí a žáků v předškolním věku
 - Podpůrné a motivační sítě pro rodiče dětí se SVP ve včasné a rané péči
 - Legislativní a metodická podpora přijetí dětí a žáků se SVP ze spádového území
 - Včasné plánování a podpora žáků se SVP při přechodu mezi stupni vzdělání
- **Strategická cesta 2: Inkluze je přínosem pro všechny**
 - 2.1. Systémová dlouhodobá podpora partnerské spolupráce
 - 2.4 Podpora inkluzivního vzdělávání v místě a ve školách
 - 2.5 Místní akční plány rozvoje vzdělávání
 - 2.6 Podpora inkluzivního vzdělávání v územích se sociálně vyloučenými lokalitami
 - 2.7 Podpora škol, pedagogických pracovníků a žáků
 - 2.8 Podpora pedagogických pracovníků v rozvoji formativního hodnocení
 - 2.9 Podpora žáků ze strany asistentů pedagoga a dalších
 - 2.10 Metodická podpora škol v oblasti prevence rizikového chování na školách
 - 2.12 Podpora začleňování žáků se SVP do neformálního a zájmového vzdělávání
- **Strategická cesta 3 Vysoce kvalifikovaní odborníci**
 - 3.1 Vzdělávání pedagogických pracovníků škol a pracovníků ŠPZ v oblastech zaměřených na porozumění podpůrným opatřením a jejich zavádění do praxe
 - 3.2 Standard učitele jako nástroj profesního rozvoje v oblastech inkluzivní pedagogiky, pedagogické diagnostiky, formativního hodnocení, pozitivního ovlivňování třídního a školního klimatu a spolupráce s dalšími aktéry ve výchově a vzdělávání
 - 3.4 Standard ředitele se zaměřuje na pedagogické vedení školy tak, aby umožnil rozvoj potenciálu každého žáka
 - 3.5 Podpora pedagogického vedení škol
 - 3.6 Podpořit vzdělávání pedagogických pracovníků, školních psychologů a školních speciálních pedagogů v běžných školách hlavního vzdělávacího proudu

• **Strategická cesta 4: Podpůrné systémy a mechanismy financování**

- 4.3 Zavedení podpůrných opatření na úrovni ŠPZ
- 4.5 Zavedení podpůrných opatření na úrovni školy
- 4.6 Podporovat kompenzaci všech typů speciálních vzdělávacích potřeb žáků, včetně podpory žáků nadaných, a to na principu individualizace podpory
- 4.7 Zavést systém diagnostiky speciálních vzdělávacích potřeb pro děti a žáky z jiného socio-kulturně odlišného prostředí tak, aby bylo možno vyhodnocovat úspěšnost opatření na podporu jejich vzdělávání
- 4.9 Vzdělávání poradenských pracovníků v práci s diagnostickými, intervenčními nástroji a stanovování závěrů vyšetření

3. Operační program Výzkum, vývoj, vzdělávání

OP VVV byl schválen Evropskou komisí dne 13. 5. 2015. Jednou z jeho součástí OP VVV prioritní osa č. 3, Rovný přístup ke kvalitnímu předškolnímu, primárnímu a sekundárnímu vzdělávání. V rámci této prioritní osy je realizována tzv. akce KLIMA (Kultura učení, Leadership, Inkluze, Metodická podpora učitele – Mentoring, Aktivizující formy učení). Realizace místních akčních plánů na území ČR je pak součástí akce KLIMA, která cílí ve školách na rozvoj motivující kultury zaměřené na maximální úspěch každého žáka a každého učitele a na trvalý rozvoj celé školy.

OP VVV tedy umožňuje realizaci komplexních projektů zaměřených na vzdělávání k sociální integraci dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, na zvýšení kvality předškolního vzdělávání, zlepšení kvality vzdělávání žáků v klíčových kompetencích, rozvoj systému strategického řízení a hodnocení kvality ve vzdělávání, zkvalitnění přípravy budoucích a začínajících pedagogických pracovníků a zvyšování kvality vzdělávání a odborné přípravy včetně posílení jejich relevance pro trh práce.

Vyhodnocení dotazníkových šetření

Dotazníkové šetření realizované MŠMT ČR

Předškolní vzdělávání

Dotazníkové šetření potřeb mateřských škol všech zřizovatelů vyplnilo ve městě Brně, 158 ze 166 dotazovaných mateřských škol, což je 95,2 %.

Na základě shrnutí výsledků dotazníkového šetření potřeb škol mají školy, dle svého vlastního pohledu, pro naplňování svých školních vzdělávacích programů velmi dobré materiální podmínky. Přesto se ukazuje, že zejména z důvodu naplňování strategií MŠMT a z toho plynoucích legislativních změn (inkluzivní vzdělávání, povinný poslední ročník předškolního vzdělávání, přijímání dvouletých dětí do MŠ) i úprav RVP je oblast rozvoje **infrastruktury škol**, včetně jejich rekonstrukcí a vybavení, oblastí, kterou bude třeba rozvíjet a podporovat. Stejně tak oblast podpory **polytechnického vzdělávání** je považována školami za oblast, která je v současné době ve stádiu rozvoje a potřebuje i vnější oporu. Podpora **inkluzivního/společného vzdělávání** je ve většině brněnských mateřských škol dle jejich názoru funkční. Jelikož jsou ale činnosti většinou realizovány pouze na základní úrovni, je zde obrovský prostor pro zlepšení. Tři čtvrtiny škol plánují vytvoření lepších podmínek pro realizaci

inkluzivních principů, např. zajišťování odborné, materiální a finanční podpory, dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků, vzájemného učení pedagogických pracovníků; pravidelná metodická setkání členů pedagogického sboru, apod. V oblasti průběhu vzdělávání tři čtvrtiny škol cítí potřebu vhodně přizpůsobit obsah vzdělávání, upravit formy a metody vzdělávání a nastavit různé úrovně obtížnosti v souladu se specifiky a potřebami dětí tak, aby bylo dosaženo a využito maximálních možností každého jednotlivého vzdělávaného dítěte. Stejný počet škol plánuje zlepšení pedagogických dovedností učitelů. Cílem je, aby lépe využívali v komunikaci s dítětem popisnou slovní zpětnou vazbu, vytvářeli prostor k sebehodnocení dítěte a k rozvoji jeho motivace ke vzdělávání.

Z dotazníkového šetření nadále vyplynulo, že **podpora čtenářské a matematické pregramotnosti** je na velmi dobré úrovni, jelikož mateřské školy vyhodnotily systém jako funkční. Přesto by učitelé ve třech čtvrtinách školách chtěli své znalosti v oblasti čtenářské pregramotnosti dále rozvíjet. Plánují zlepšit svoje technické a materiální zabezpečení a doplnit beletrii a další literaturu včetně multimédií. V oblasti matematické pregramotnosti by chtělo tři čtvrtiny škol rozvíjet znalosti svých učitelů. Cítí potřebu více systematicky rozvíjet u dětí matematické myšlení, využívání příkladů k řešení a pochopení každodenních situací, návštěva science center, apod., a podporovat individuální práci s dětmi s mimořádným zájmem o počítání nebo logiku.

Nejlépe je školám z jejich pohledu nastavena podpora rozvoje **kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě dětí**, mají většinou vytvořeny podmínky, určeny zodpovědnosti, činnosti provádí pravidelně a dokáží reagovat na vnitřní i vnější podněty. Většina škol má záměr znalosti pedagogů v oblasti podpory kreativity dále rozvíjet a rády by využívaly sdílení příkladů dobré praxe mezi sebou i s učiteli z jiných škol. Rovněž by se rády dovybavily dostatečným množstvím pomůcek pro rozvoj kreativity.

Z dalších oblastí s možností podpory z operačních programů je nejvíce potřebnou oblast **ICT včetně potřeb infrastruktury** (podpora digitálních kompetencí pedagogů, konektivita škol). Následuje potřeba podpory **jazykového vzdělávání pedagogů** a třetí v pořadí je oblast možností podpory **sociálních a občanských dovedností a dalších klíčových kompetencí**.

Základní vzdělávání

Dotazník vyplnilo ve městě Brně 89 z 92 dotazovaných základních škol všech zřizovatelů, což je 96,7%.

Stejně jako mateřské školy mají i základní školy velkou potřebu rozvíjet svoji **infrastrukturu**, včetně rekonstrukcí a vybavení. Kromě modernizace stávajících budov školy plánují také stavební úpravy a vybavení na podporu podnětného venkovního prostředí. Téměř polovina škol chce provádět stavební úpravy škol v rámci bezbariérovosti. Další investiční plány se týkají stavebních úprav a rekonstrukce školních družin, školních jídelen, klubů, apod.

Druhou oblastí, kterou základní školy označily za důležitou pro rozvoj, je **matematická gramotnost**. Naprostá většina škol v území chce úroveň matematické gramotnosti zlepšit a podporovat matematické myšlení žáků. Učitelé chtějí dále rozvíjet své znalosti, školy mají zájem nakoupit aktuální literaturu, multimédia pro rozvoj matematické gramotnosti na 1. i na 2. stupni. Za nejslabší část označily školy spolupráci s rodiči a jejich informovanost v oblasti matematické gramotnosti.

Současný stav nejlépe školy hodnotily v oblasti **čtenářské gramotnosti**. Přesto je oblast i nadále stěžejní a školy jí chtějí dále rozvíjet. Školy chtějí více podporovat základní znalosti a dovednosti, základní práci s textem. Učitelé plánují rozvíjet své znalosti v oblasti čtenářské gramotnosti a využívat je ve výuce, vytvářet pro žáky čtenářsky podnětné prostředí, investovat do rozvoje informační a komunikační technologie v oblasti čtenářské gramotnosti žáků.

Rozvoj **podpory polytechnického vzdělávání** plánují téměř dvě třetiny škol. Většina škol má zájem o vzdělávací materiály pro polytechnické vzdělávání a uvědomuje si potřebu podpořit zájem žáků o oblast polytechniky propojením znalostí s každodenním životem a budoucí praxí. Nejslabší oblastí pak je spolupráce se SŠ, VŠ a výzkumnými pracovišti technického zaměření.

V oblasti podpory **inkluzivního/společného vzdělávání** plánuje naprostá většina škol v dalším období zaměřit se hlavně na komunikaci s žáky, rodiči i pedagogy a vytváření bezpečného a otevřeného klimatu. Školy si uvědomují si potřebu vytváření podmínek pro realizaci inkluzivních principů ve vzdělávání ve škole ze strany vedení škol. Největší překážkou, která brání inkluzi, je podle škol nedostatečné finanční zabezpečení personálních nákladů na práci s heterogenními skupinami žáků, dále nedostatek finančních prostředků pro realizaci mimoškolního vzdělávání pro znevýhodněné žáky, problémem je též velký počet žáků ve třídách a tlak ze strany státu na rychlou změnu stávajícího systému.

Školy také zajímá podpora **kompetencí žáků k podnikavosti, iniciativě a kreativitě**, chtějí rozvíjet znalosti učitelů v této oblasti a dále intenzivně rozvíjet finanční gramotnost žáků.

V dalších oblastech školy chtějí podpořit **rozvoj jazykového vzdělávání**, dále **ICT včetně potřeb infrastruktury a sociální a občanské dovednosti a další klíčové kompetence**.

V rámci občanských dovedností plánují školy rozvíjet zejména schopnost sebehodnocení a sebereflexe žáků, schopnost učit se a organizovat si učení. Výuka by měla podporovat schopnost zapojení žáků do společenského a pracovního života.

V oblasti ICT je třeba systematicky rozvíjet povědomí o internetové bezpečnosti a kritický pohled na internetový obsah.

Rizika v oblasti vzdělávání na území města Brna identifikovaná na základě výsledků dotazníkového šetření MŠMT lze rozdělit do tří oblastí podle stupně závažnosti.

Významná rizika

Významná rizika se prolínají všemi povinnými opatřeními MAP. Do této skupiny se řadí zajištění inkluzivního vzdělávání, kdy školy postrádají finanční prostředky na personální zajištění práce s dětmi a žáky (asistenti pedagoga, speciální pedagogové, apod.), problémem je velký počet dětí a žáků ve třídách, nedostatek prostoru pedagogů pro individuální práci, nedostatečné odborné vzdělávání pedagogů v oblasti společného vzdělávání, nedostatečná kapacita ŠPZ, neefektivní spolupráce s poradenskými zařízeními, problémy s finančními prostředky na zajištění bezbariérovosti škol, apod. Z hlediska dostupnosti vzdělávání se jeví jako důležité zohlednění lokálních kapacitních potřeb. Jako důležité se dále jeví začleňování dětí ze sociálně znevýhodněného prostředí do předškolního vzdělávání.

Další oblastí významných rizik je nedostatečný zájem některých rodičů o spolupráci se školami, problémová komunikace mezi rodiči a školou, nedostatečná spolupráce rodičů při vyrovnávání nerovnoměrného vývoje dětí a žáků, apod.

K významným rizikům dále patří vzdělávání pedagogů. V této oblasti školy postrádají podporu spolupráce při síťování škol, sdílení zkušeností, možnost vzájemných návštěv, pro podporu práce pedagogů školy postrádají vybavení odborných učeben, apod.

Střední rizika

Do oblasti středních rizik spadá například nedostatečná podpora polytechnického vzdělávání ve školách, nedostatečná podpora předmatematické gramotnosti v mateřských školách, nedostatek kvalitních didaktických materiálů pro rozvoj gramotností, nedostatek mimovýukových aktivit škol na podporu gramotností a zvýšení motivace dětí a žáků, nezájem rodičů o rozvoj gramotností svých dětí, apod.

Nevýznamná rizika

Do poslední skupiny patří na základních školách podpora kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě, malý zájem zaměstnavatelů a podnikatelů o spolupráci se školami, na mateřských školách pak podpora čtenářské a sociální pregramotnosti dětí.

Dotazníková šetření uskutečněná realizačním týmem

Dotazníkové šetření mezi školami provedl realizační tým již v průběhu přípravy projektové žádosti k plánování projektových aktivit v oblasti Budování znalostních kapacit a pro aktivity na podporu dětí a žáků ohrožených školním neúspěchem v rámci Realizace plánu.

V průběhu zpracování dokumentu provedl realizační tým několik vlastních dotazníkových šetření, které se týkaly tvorby MAP, např. plánování aktivit škol, aktivit spolupráce, apod. Výsledky těchto šetření se staly podkladem pro zpracování Ročního akčního plánu.

Při zahájení realizace projektu realizační tým oslovil zřizovatele základních a mateřských škol se záměrem aktualizace údajů od zřizovatelů škol a školských zařízení o jejich investičních záměrech v oblasti infrastruktury základních a mateřských škol, apod., v období 2016 – 2018. Shromážděné údaje pak více konkretizovaly výsledky dotazníkového šetření provedeného MŠMT ČR.

Statutární město Brno dále v roce 2017 nechalo zpracovat tzv. „Pasportizace objektů základních a mateřských škol, školních kuchyní a jídelen ve městě Brně“. Předcházející pasportizace byla provedena v roce 2004 a vzhledem k tomu, že v posledních letech byly do škol a školských zařízení investovány nemalé finanční prostředky jak ze zdrojů města Brna a městských částí, tak i z evropských fondů, účelem pasportizace bylo získat informace o aktuálním stavu školních budov, informace o vložených finančních prostředcích a provedených pracích. Pasportizace dále obsahuje posouzení stavu částí budov a na jejím základě bude možné posoudit prioritu jednotlivých požadavků škol a určit případně důležitost oprav. Provedená pasportizace má dopad i na školy jiných zřizovatelů neboť část z nich sídlí v objektech škol a školských zařízení města Brna nebo jeho městských částí. Výsledky pasportizace budou také sloužit jako podklad pro další procesy akčního plánování v oblasti vzdělávání na území města Brna.

Charakteristika školství na území statutárního města Brna

Předškolní vzdělávání

Předškolní vzdělávání ve městě Brně poskytují mateřské školy s jednou až devíti třídami, nejčastěji jsou zastoupeny trojtřídní mateřské školy. Nedílnou součástí mateřských škol na území města je školní jídelna, ke které patří školní kuchyně nebo alespoň školní výdejna.

Ve většině případů poskytují mateřské školy na území města Brna celodenní péči.

Předškolního vzdělávání a mateřských škol se dotkla novela školského zákona v § 34a, která určila od 1. 9. 2017 pro pětileté děti povinné předškolní vzdělávání do zahájení povinné školní docházky. Zákonný zástupce je povinen přihlásit dítě k předškolnímu vzdělávání v době zápisu, pokud ještě dítě do MŠ nedochází. Pravidelná denní docházka do mateřské školy je stanovena v pracovní dny, mimo dny školních prázdnin, minimálně na 4 hodiny denně. Ředitel MŠ ve školním řádu stanoví začátek povinné doby mezi 7. a 9. hodinou ránní, stejně tak způsob omlouvání.

Zákonný zástupce má ovšem možnost zvolit i jiný způsob plnění předškolního vzdělávání, než je denní docházka do mateřské školy, a tím je:

- individuální vzdělávání dítěte
- vzdělávání v přípravné třídě základní školy a ve třídě přípravného stupně základní školy speciální (při udělení odkladu povinné školní docházky)
- vzdělávání v zahraniční škole na území ČR, ve které MŠMT povolilo plnění povinné školní docházky.

Kapacita mateřských škol zřizovaných městem Brnem a jeho městskými částmi byla ve školním roce 2016/2017 11 537 dětí a je zcela zaplněna. Kapacita mateřských škol jiných zřizovatelů je cca. 1 000 míst, ovšem největší zájem mají rodiče o obecní mateřské školy.

Ve školním roce 2016/2017 byly v obecních mateřských školách přijaty všechny šestileté, pětileté a čtyřleté děti a 54% dětí tříletých. V lokalitách se stabilizovanou bytovou výstavbou byly přijaty do mateřských škol i děti dvouleté, které dovrší tři roky v průběhu prvních podzimních měsíců. Největší zájem je tedy v posledních letech o přijímání věkové kategorie dětí tříletých, počty nepřijatých dětí ale každoročně klesají.

V posledních dvanácti letech došlo v mateřských školách ve městě Brně k nárůstu kapacity přibližně o 2 700 míst. Nedostatek kapacit v MŠ je na území města pociťován nerovnoměrně, projevuje se zejména v rozvojových lokalitách města. Z tohoto důvodu město Brno například realizuje výstavbu nové šestitřídní mateřské školy v lokalitě Brno – Kamechy. Nedostatečné kapacity předškolního vzdělávání se řeší i jinými, dříve netradičními cestami, např. zaváděním tzv. firemních školek (Mendelova univerzita, Krajský úřad JMK).

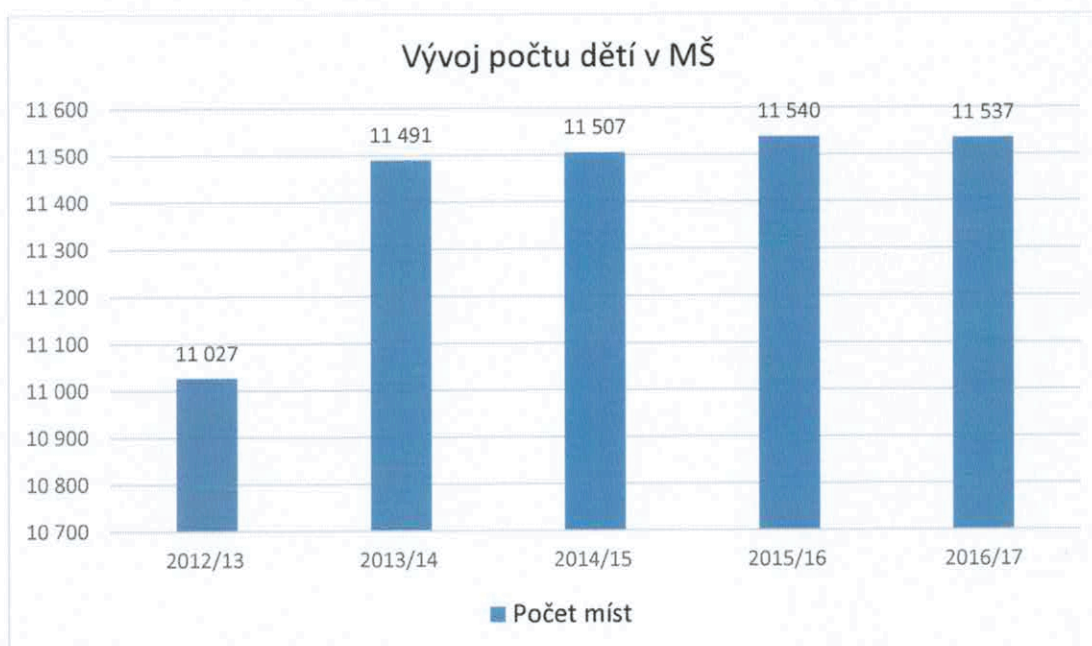
Nová kapacita obecních mateřských škol pro školní rok 2017/2018 je pak v souvislosti s novou výstavbou odhadována na 11 748 míst.

Místní akční plán rozvoje vzdělávání ve městě Brně
CZ.02.3.68/0.0/0.0/15_005/0000092

Vývoj počtu dětí v mateřských školách:

Školní rok	Počet dětí
2012/13	11 027
2013/14	11 491
2014/15	11 507
2015/16	11 540
2016/17	11 537

S ohledem na stávající kapacitu mateřských škol město Brno přistoupilo k zavedení elektronické podpory zápisu dětí do mateřských škol. Došlo k zajištění transparentnosti přijímání dětí, k sjednocení termínu přijímacího řízení do MŠ a zavedení centrálního systému vydávání a sběru žádostí o přijetí k předškolnímu vzdělávání do mateřských škol zřizovaných městem Brnem a jeho městskými částmi.

Zřizovatelem mateřských škol ve městě je nejčastěji statutární město Brno nebo jeho městské části, v menším počtu jiní zřizovatelé. Na území města je v současné době zařazeno do rejstříku škol a školských zařízení celkem 157 mateřských škol, 137 škol je v působnosti města Brna a jeho městských částí, 17 mateřských škol má soukromého zřizovatele, 2 mateřské školy jsou církevní, 1 mateřskou školu zřizuje Krajský úřad JMK.

Na území města Brna se dále nachází cca. 30 subjektů, které ve svém názvu mají uvedeno „mateřská škola“. Tyto subjekty ovšem nejsou zařazeny do rejstříku škol a školských zařízení Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR, ale jsou zřízeny ve formě obchodních společností a jejich činnost není podporována ze státního rozpočtu.

Místní akční plán rozvoje vzdělávání ve městě Brně
CZ.02.3.68/0.0/0.0/15_005/0000092

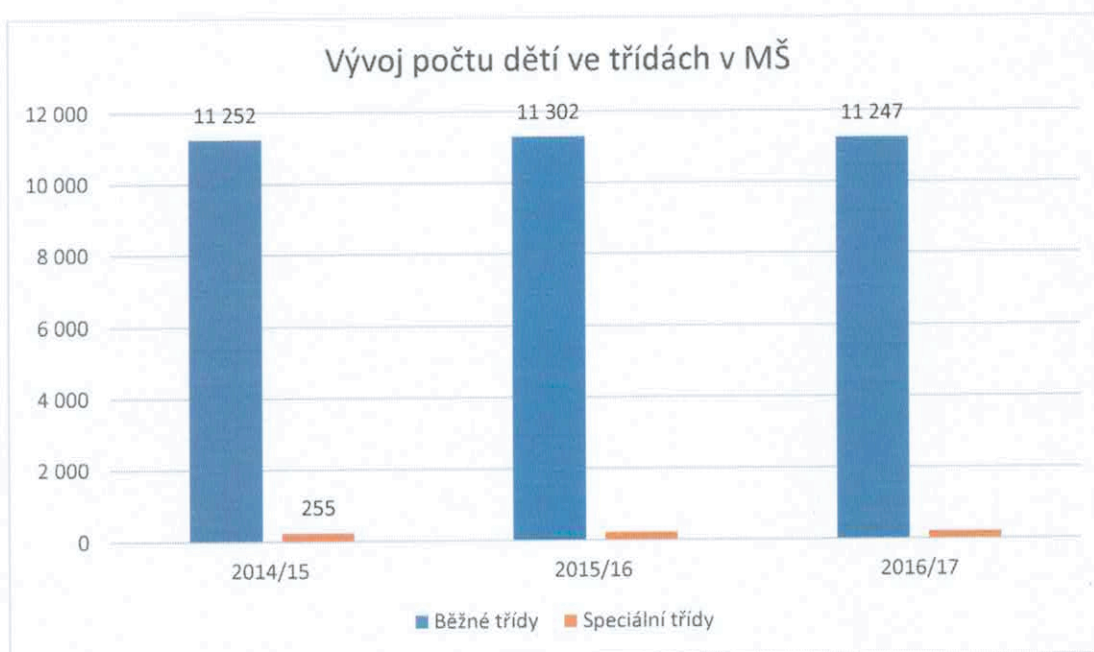
Přehled mateřských škol podle zřizovatele ve školním roce 2016/2017:

	Obec	Soukromé	Církevní
Počet MŠ	137	17	2

Součástí 16 MŠ zřizovaných městem Brnem a jeho městskými částmi je 18 speciálních – logopedických tříd.

Vývoj počtu dětí ve třídách v mateřských školách:

Školní rok	Celkový počet dětí v běžných třídách	Celkový počet dětí ve speciálních třídách	Celkový počet běžných tříd	Celkový počet speciálních tříd	Počet dětí na jednu běžnou třídu	Počet dětí na jednu speciální třídu
2014/2015	11 252	255	447	18	25,17	14,16
2015/2016	11 302	238	450	18	25,12	13,22
2016/2017	11 247	230	468	18	24,03	12,77

Místní akční plán rozvoje vzdělávání ve městě Brně
CZ.02.3.68/0.0/0.0/15_005/0000092

Ve školním roce 2015/2016 mělo odklad nebo dodatečné odložení povinné školní docházky celkem 779 dětí. Školy v tomto roce vykázaly jako individuálně integrovaných celkem 81 dětí.

Personální zabezpečení předškolní výchovy a vzdělávání

Podíl odborně kvalifikovaných pedagogů v mateřských školách ve městě Brně je vyšší než celostátní průměr, který činí 94,75 % pedagogů.

Přehled odborné a pedagogické způsobilosti pedagogů MŠ dle zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících ve školním roce 2015/2016:

Kvalifikovaní pedagogové	%	Nekvalifikovaní	%
842,9	95,94	35,7	4,06

Nejvyšší dosažené vzdělání pedagogických pracovníků	Počet
Střední pedagogická škola	597
VOŠ pedagogická	31
VŠ – předškolní výchova	113
VŠ – speciální pedagogika	141
Jiné	47

Věkové složení přepočtených pedagogických pracovníků v mateřských školách ve školním roce 2015/2016:

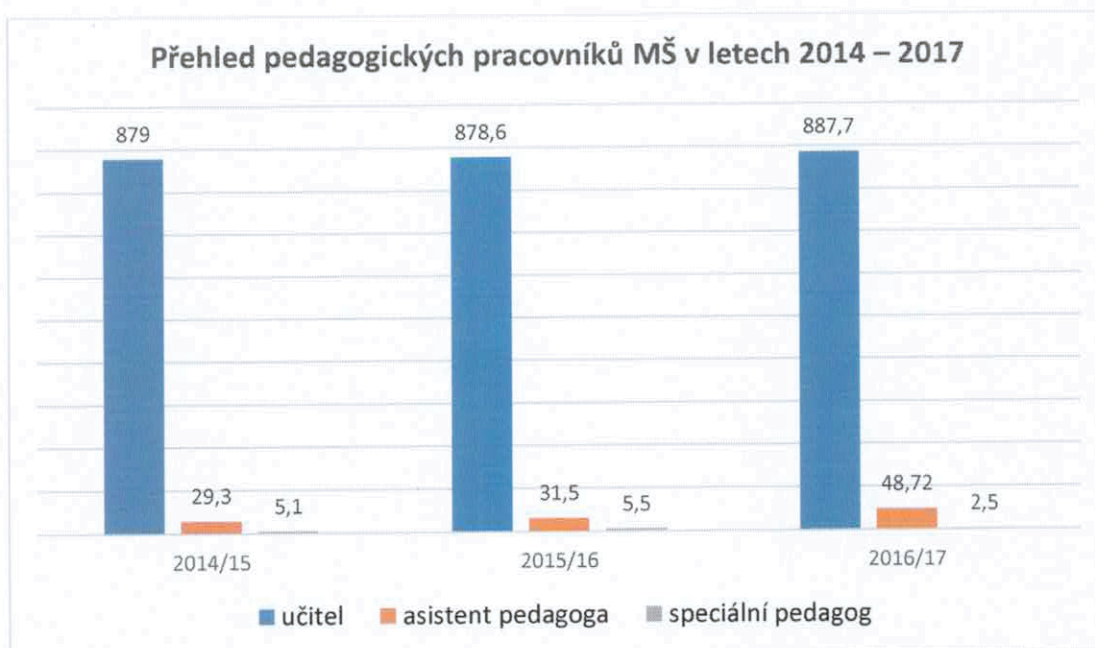
Do 35 let	35 – 50 let	Nad 50 let	Důchodci	Celkem
237,61	273,64	326,34	41,01	878,60

Místní akční plán rozvoje vzdělávání ve městě Brně
CZ.02.3.68/0.0/0.0/15_005/0000092

Přehled pracovníků MŠ v letech 2014 – 2017:

Přepočtený počet pracovníků podle profesí	Školní rok		
	2014/15	2015/16	2016/17
	MŠ	MŠ	MŠ
učitel	879,000	878,600	887,700
asistent pedagoga	29,300	31,500	48,720
speciální pedagog	5,100	5,500	2,500
provozní zaměstnanec (včetně THP)	280,868	283,290	281,271
kuchař	238,974	240,156	240,698

Ve třech mateřských školách pracovalo ve školním roce 2015/2016 pět asistentů pedagogů pro podporu dětí se sociálním znevýhodněním.

Pedagogové mateřských škol se účastní kurzů dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. Ve školním roce 2015/2016 absolvovalo kurzy DVPP více než 2 000 účastníků. K nejčastěji navštěvovaným kurzům patří kurzy z oblasti pedagogiky a psychologie, speciální pedagogiky,

logopedie, zdravý životní styl a sport, poradenství a prevence sociálně patologických jevů, polytechnické vzdělávání, předčtenářská a předmatematická gramotnost, apod.

Profilace mateřských škol

Lze konstatovat, že kvalita školních vzdělávacích programů v mateřských školách na území města se zvyšuje, protože školy stále více využívají výsledky autoevaluace pro plánování výchovně vzdělávacího procesu. Mateřské školy na území města Brna se nejčastěji profilují v těchto oblastech: ekologická výchova, sportovní a pohybové zaměření, zdravá mateřská škola, alternativní pedagogické směry – Waldorf, Dalton, Montessori, estetická výchova, hudební, dramatická a etická výchova, základy křesťanské výchovy, mezinárodní předškolní program „Začít spolu“, apod.

Ve všech mateřských školách mohou děti navštěvovat zájmové kroužky. K nejčastějším kroužkům patří: hra na zobcovou flétnu, základy anglického jazyka, tělovýchova, předplavecký výcvik, jóga, výtvarné kroužky, dramatické kroužky, edukativně stimulační skupiny a logopedická prevence.

Mateřské školy ve městě Brně se dále účastní řady soutěží a přehlídek a také oblastního kola celostátní přehlídky mateřských škol „Mateřinka“.

Další informace

Pokud jde o technický stav a vybavenost mateřských škol ve městě Brně, zřizovatelé na základě dlouhodobých i aktuálních potřeb vynakládají každoročně na investiční i neinvestiční akce nemalé finanční prostředky, například město Brno a jeho městské části financovalo ve školním roce 2015/2016 investiční aktivity v mateřských školách za více než 61 500 000 Kč, neinvestiční rekonstrukce za více než 11 240 000 Kč.

Pokud jde o materiální vybavení, školy samy hodnotí svoji vybavenost jako optimální, průběžně ve školách probíhají výměny nábytkového vybavení, vč. vybavení na školních zahradách.

Hospodaření obecních mateřských škol – vývoj příjmů a výdajů:

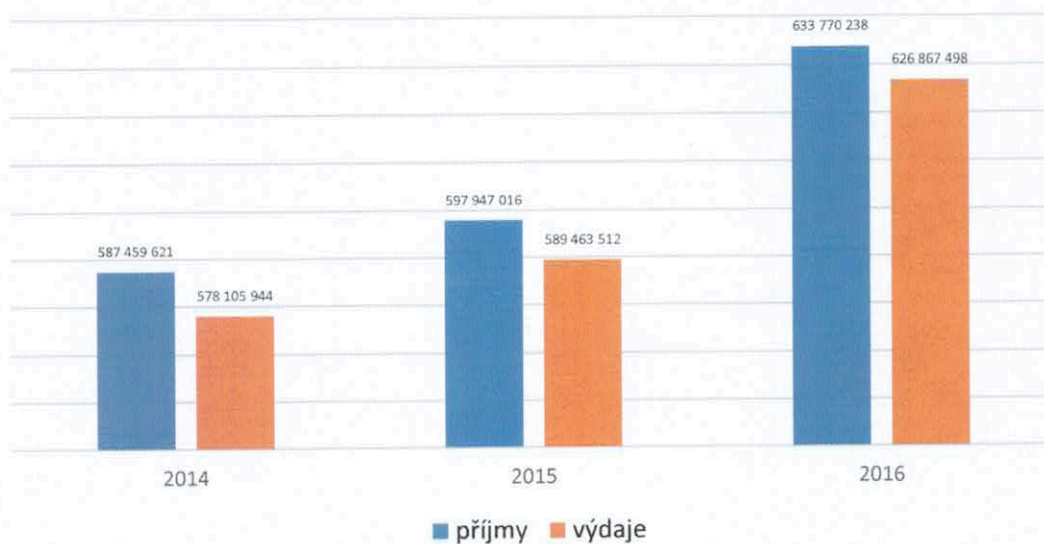
(Údaje škol jiných zřizovatelů nemá realizační tým k dispozici.)

Mateřské školy Údaje v Kč	rok					
	2014		2015		2016	
	hlavní činnost	hospodářská činnost	hlavní činnost	hospodářská činnost	hlavní činnost	hospodářská činnost
příjmy (výnosy)	587 459 621	3 696 640	597 947 016	3 643 890	633 770 238	3 178 007
výdaje (náklady)	578 105 944	2 140 942	589 463 512	2 342 184	626 867 498	2 171 363
hospodářský výsledek	9 353 677	1 555 698	8 483 504	1 301 706	6 902 740	1 006 644

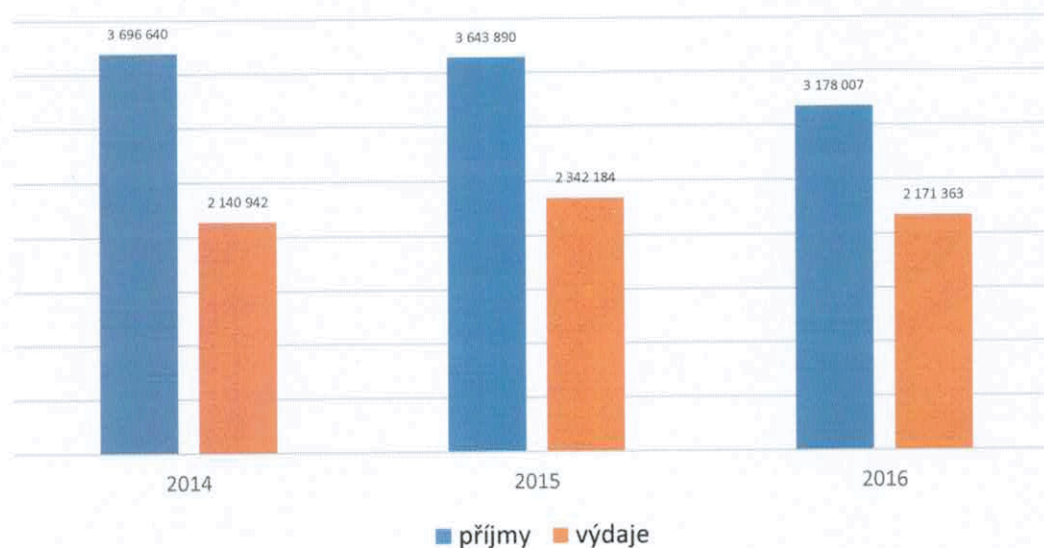

Místní akční plán rozvoje vzdělávání ve městě Brně
CZ.02.3.68/0.0/0.0/15_005/0000092

Vývoj příjmů a výdajů obecních mateřských škol - hlavní činnost

Vývoj příjmů a výdajů obecních mateřských škol - hospodářská činnost

Základní vzdělávání

Základní vzdělávání ve městě Brně poskytují základní školy, kterých je v současné době celkem 79. Z tohoto počtu je 62 základních škol úplných a 17 základních škol neúplných, tj. malotřídních.

Z tohoto počtu jsou dvě školy přímo zřizovány statutárním městem Brnem, dalších 64 škol zřizují městské části. Další školy jsou zřizovány soukromými zřizovateli, jedna základní škola je církevní.

Na území města Brna dále působí několik škol speciálních zřizovaných Jihomoravským krajem nebo MŠMT, ve kterých se vzdělávají děti a žáci se smyslovým nebo tělesným postižením a děti s narušenou komunikační schopností, a Základní škola při Fakultní nemocnici Brno, kterou zřizuje Jihomoravský kraj.

V některých lokalitách města, např. v rozvojových, je pocítována omezená kapacita základních škol.

Celková kapacita obecních základních škol ve městě Brně je cca. 35 000 míst, v některých lokalitách města, např. v rozvojových, je pocítována omezená kapacita základních škol.

Obdobně jako v případě mateřských škol přistoupilo statutární město Brno k zavedení elektronické podpory zápisu žáků do základních škol. Došlo k zajištění transparentnosti přijímání žáků a zavedení centrálního systému vydávání a sběru žádostí o přijetí k základnímu vzdělávání do základních škol zřizovaných městem Brnem a jeho městskými částmi.

Přehled základních škol podle zřizovatele ve školním roce 2016/2017:

Obec		Soukromé		Církevní	
Počet ZŠ	66		12		1

Základní školy ve městě disponují celkem 57 venkovními hřišti, 65 tělocvičnami a 8 bazény. Školy, které nejsou vybaveny hřištěm nebo tělocvičnou, obvykle smluvně využívají tato zařízení v jiných školách (blízké ZŠ nebo SŠ), případně hřiště městských částí. Zejména sportoviště škol zřizovaných městem Brnem a jeho městskými částmi jsou dobře vybavena.

V běžných základních školách je zřízeno 43 tříd pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.

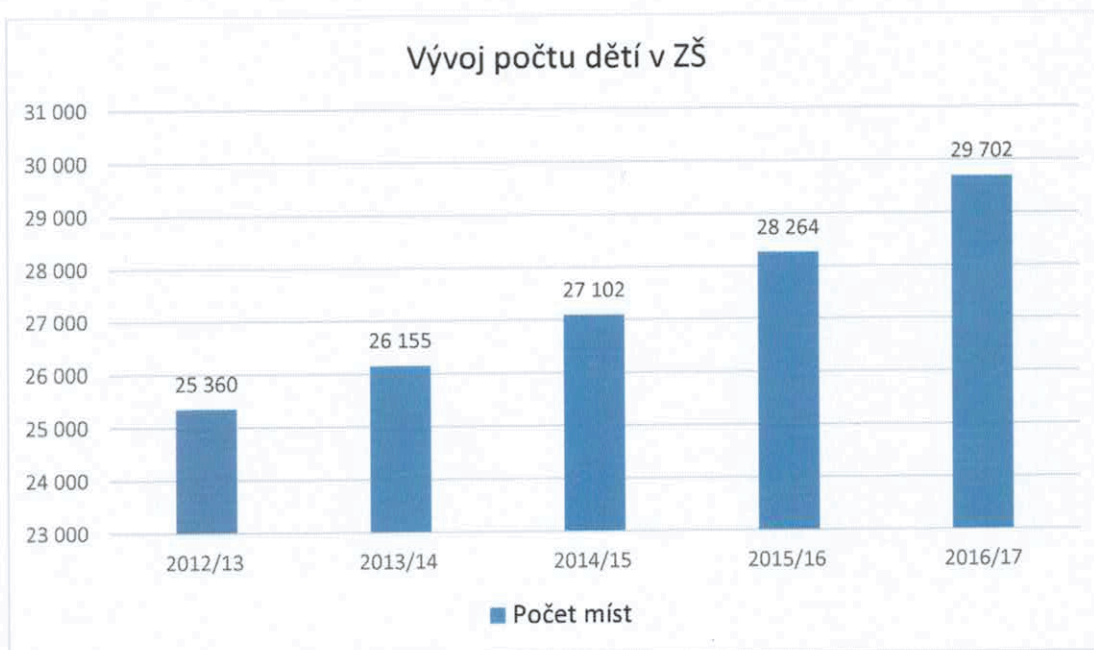
Ve školním roce 2016/2017 bylo pět žáků 1. stupně základních škol vzděláváno individuálně, 280 žáků bylo vzděláváno v zahraničí a 137 žáků bylo vzděláváno v 10 přípravných třídách.

Místní akční plán rozvoje vzdělávání ve městě Brně
CZ.02.3.68/0.0/0.0/15_005/0000092

Vývoj počtu žáků v základních školách:

Školní rok	1. stupeň	2. stupeň	Celkem
2012/2013	15 694	9 666	25 360
2013/2014	16 302	9 853	26 155
2014/2015	16 963	10 139	27 102
2015/2016	17 892	10 372	28 264
2016/2017	18 855	10 847	29 702

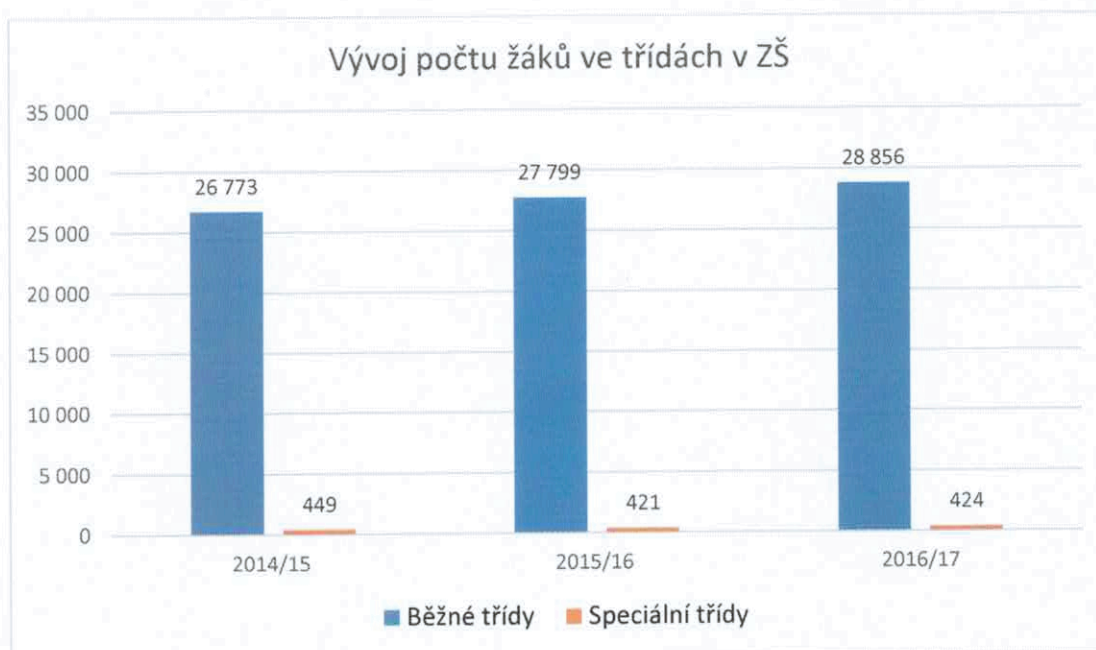

Místní akční plán rozvoje vzdělávání ve městě Brně
CZ.02.3.68/0.0/0.0/15_005/0000092

Vývoj počtu žáků ve třídách v základních školách:

Školní rok	Celkový počet žáků v běžných třídách	Celkový počet žáků ve speciálních třídách	Celkový počet běžných tříd	Celkový počet speciálních tříd	Počet žáků na jednu běžnou třídu	Počet žáků na jednu speciální třídu
2014/2015	26 773	449	1 201	40	22,29	11,22
2015/2016	27 799	421	1 238	41	22,37	10,27
2016/2017	28 856	424	1 262	43	22,87	9,86

Ve školním roce 2016/2017 téměř všechny základní školy ve městě Brně vzdělávaly individuálně integrované žáky v běžných třídách.

Docházka do škol a informace týkající se dokončení základního vzdělání

Ve školním roce 2015/2016 úspěšně ukončilo základní školy a získalo základní vzdělávání 2 809 absolventů. Z tohoto počtu 2 295 žáků ukončilo školní docházku v 9. ročníku a 514 žáků v nižším ročníku.

Místní akční plán rozvoje vzdělávání ve městě Brně
CZ.02.3.68/0.0/0.0/15_005/0000092

Více než polovina žáků, kteří ukončili školní docházku v 9. ročníku, byla přijata na střední odborné školy, 533 žáků pak na čtyřleté studium na gymnáziích a 421 žáků na střední odborná učiliště.

Většina žáků, kteří ukončili docházku v nižším ročníku, se přihlásila na učební obory středních škol, část žáků se přihlásila na Úřad práce. Všichni žáci, kteří se přihlásili na Úřad práce, měli velmi slabé výsledky ve škole, o studium nejevili zájem, ve většině případů s nimi školy řešily problematiku záškoláctví a nevhodného chování ke spolužákům, či pedagogům.

V uvedeném školním roce odešlo na nižší stupeň gymnázií ze základních škol celkem 552 žáků, z toho 290 žáků na osmileté studium a 262 na šestileté studium.

Personální zabezpečení základního vzdělávání

Při analýze personálních podmínek bylo zjištěno, že podíl odborně kvalifikovaných pedagogů v základních školách je velmi vysoký, téměř všichni jsou kvalifikováni.

Přehled odborné a pedagogické způsobilosti pedagogů ZŠ dle zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících ve školním roce 2015/2016:

Celkový počet pedagogických pracovníků/přepočtený	1990/1772,1	100%
z toho odborně a pedagogicky způsobilých	1756,6 (přepočtených)	99,13
z toho nekvalifikovaných	15,5 (přepočtených)	0,87

Věkové složení přepočtených pedagogických pracovníků v základních školách ve školním roce 2015/2016:

Věk	Učitelé	
	Muži	Ženy
do 35 let	97	470
36-50 let	199	710
nad 50 let	65	362
Pracující důchodci	14	73
Celkem	375	1615

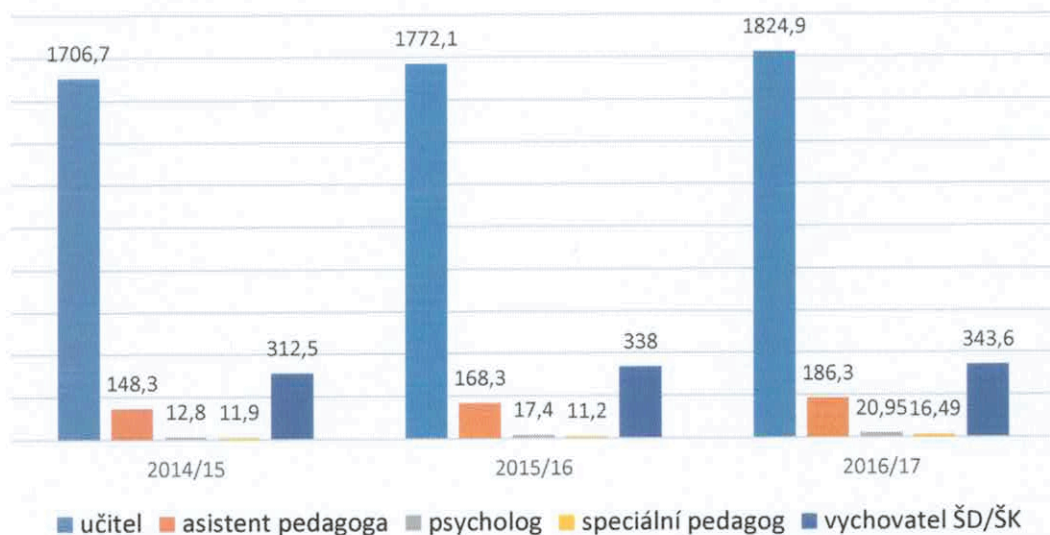

Místní akční plán rozvoje vzdělávání ve městě Brně
CZ.02.3.68/0.0/0.0/15_005/0000092

Přehled pracovníků ZŠ v letech 2014 – 2017:

Přepočtený počet pracovníků podle profesí	Školní rok		
	2014/15	2015/16	2016/17
	ZŠ	ZŠ	ZŠ
učitel	1706,700	1772,100	1824,900
asistent pedagoga	148,300	168,300	186,300
psycholog	12,800	17,400	20,950
speciální pedagog	11,900	11,200	16,490
vychovatel ŠD/ŠK	312,500	338,000	343,600
provozní zaměstnanec (včetně THP)	408,864	417,427	418,127
kuchař	236,946	239,889	257,456

Přehled pedagogických pracovníků ZŠ v letech 2014 – 2017

Pedagogové základních škol se účastní kurzů dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. Ve školním roce 2015/2016 absolvovalo kurzy DVPP téměř 4 000 účastníků. K nejčastěji navštěvovaným kurzům patří kurzy z oblasti pedagogiky a psychologie, speciální pedagogiky, výchovného poradenství a prevence sociálně patologických jevů, kurzy zdravotní a BOZP, řízení, ekonomika a legislativa školy, sport a tělovýchova, poradenství a prevence sociálně patologických jevů, kurzy přírodních a technických věd, cizích jazyků, apod.

Poradenské služby v základních školách

Ve školním roce 2015/2016 působilo na základních školách ve městě Brně celkem 85 výchovných poradců a 72 metodiků prevence, dále 36 školních psychologů a 30 speciálních pedagogů.

V uvedeném období působilo na základních školách 291 asistentů pedagoga.

Na třech základních školách s vysokým počtem žáků ze sociálně znevýhodněného a kulturně odlišného prostředí působilo ve školním roce 2015/2016 celkem 17 asistentů pedagoga pro podporu žáků ze sociálně znevýhodněného a kulturně odlišného prostředí.

Školní družiny a školní kluby

Součástí 82 základních škol na území města jsou školní družiny, které měly ve školním roce 2016/2017 celkem téměř 450 oddělení a navštěvovalo je více než 12 000 žáků.

Součástí 9 základních škol na území města jsou také školní kluby.

Zájmové kroužky na základních školách

Na všech základních školách ve městě Brně mají žáci možnost navštěvovat zájmové kroužky, k nejčastějším kroužkům na školách ve školním roce 2015/2016 patřily kroužky sportovní a tělovýchovné, umělecké, kroužky cizích jazyků, kroužky ICT, přírodních, technických a společenských věd, náboženství, zdravotní, speciálně-pedagogické kroužky, apod. V uvedeném školním roce bylo na školách více než 1 200 zájmových kroužků, které navštěvovalo téměř 15 000 žáků.

Základní školy ve městě Brně se dále účastní řady soutěží a přehlídek. Ve Středisku volného času v Lužánkách se pak každoročně v podzimním období ve městě Brně koná dvoudenní Veletrh základních škol, kde mají základní školy možnost seznámit rodiče budoucích prvňáčků i širokou veřejnost s nabídkou svých vzdělávacích programů.

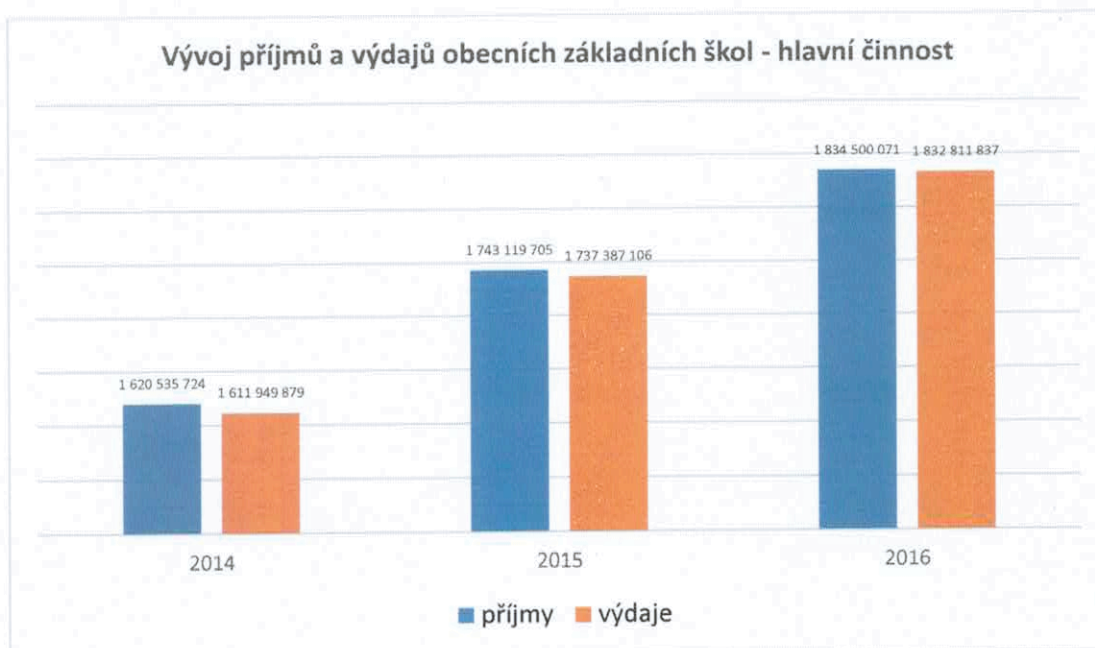

Místní akční plán rozvoje vzdělávání ve městě Brně
CZ.02.3.68/0.0/0.0/15_005/0000092

Hospodaření obecních základních škol:

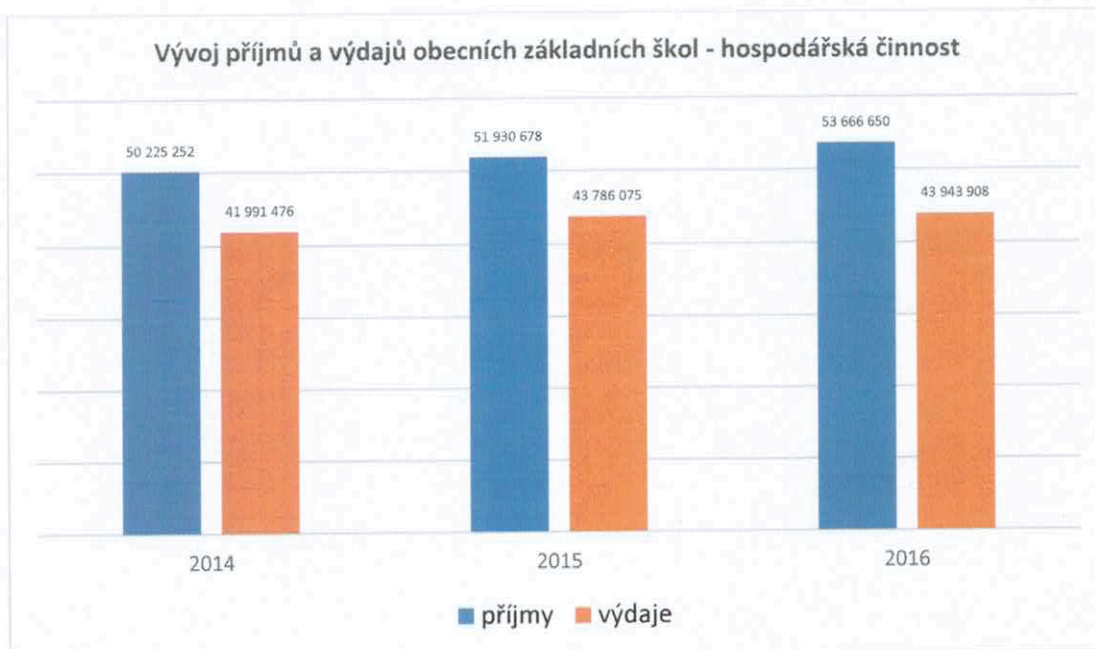
(Údaje škol jiných zřizovatelů nemá realizační tým k dispozici.)

Základní školy Údaje v Kč	rok					
	2014		2015		2016	
	hlavní činnost	hospodářská činnost	hlavní činnost	hospodářská činnost	hlavní činnost	hospodářská činnost
příjmy (výnosy)	1 620 535 724	50 225 252	1 743 119 705	51 930 678	1 834 500 071	53 666 650
výdaje (náklady)	1 611 949 879	41 991 476	1 737 387 106	43 786 075	1 832 811 837	43 943 908
hospodářský výsledek	8 585 845	8 233 776	5 732 599	8 144 603	1 688 234	9 722 742

Místní akční plán rozvoje vzdělávání ve městě Brně
CZ.02.3.68/0.0/0.0/15_005/0000092

Vzdělávací programy základních škol a zaměření základních škol

Lze konstatovat, že základní školy ve městě Brně využívají vzdělávací programy Základní škola a Obecná škola a dále Základní škola s rozšířenou výukou konkrétních předmětů, např. ZŠ a rozšířená výuka jazyků, ZŠ a rozšířená výuka matematiky a přírodních věd, ZŠ a rozšířená výuka tělesné nebo hudební výchovy. Největší počet škol s rozšířenou výukou se specializuje na výuku cizích jazyků. Další školy se zaměřují na alternativní pedagogické směry, 12 z nich na daltonskou pedagogiku, 3 školy na montessori pedagogiku a 1 škola se zaměřuje na waldorfskou pedagogiku.

Na sedmi školách byly v roce 2016/2017 zřízeny přípravné třídy pro celkem 13 žáků.

Další informace

Pokud jde o technický stav a vybavenost základních škol ve městě Brně, zřizovatelé na základě dlouhodobých i aktuálních potřeb vynakládají každoročně na investiční i neinvestiční akce nemalé finanční prostředky, například město Brno a jeho městské části financovalo ve školním roce 2015/2016 investiční aktivity v základních školách za více než 42 650 000 Kč, neinvestiční rekonstrukce za více než 28 600 000 Kč.

Školní stravování

V zařízeních školního stravování v městě Brně jsou poskytovány stravovací služby dle jednotlivých typů škol a školských zařízení. Celkem se na území města Brna nachází 129 školních jídelen, z nichž v MŠ je umístěno 79, v ZŠ 36 a 14 školních jídelen je samostatných.

Kromě školních jídelen se ve školách ve městě Brně nachází celkem 84 výdejen stravy.

Ve školním roce 2015/2016 se ve školních jídelnách stravoval celkový počet 36 271 dětí a žáků a celkem 4 467 pracovníků škol a školských zařízení.

V základních školách je nabízen výběr ze dvou (i více) druhů jídel, nápojů, salátů, případně je umožněn výběr příloh.

Provoz školních jídelen v mateřských školách je organizován v souladu s provozem těchto předškolních zařízení a s požadavky rodičů; je zde rovněž plně zajišťován pitný režim, dětem jsou připravovány pokrmy, které u nich rozvíjejí správné stravovací návyky. Nadále jsou téměř v plném rozsahu ve spolupráci se zákonnými zástupci, zohledňovány alergie na různé druhy potravin u dětí i žáků.

V roce 2015 došlo na základě vyhlášky č. 17/2015 Sb., která doplňuje stávající vyhlášku č. 107/2005 Sb. o školním stravování, k významné změně v oblasti poskytování dietního stravování.

Ve školních jídelnách v městě Brně se ve školním roce 2015/2016 připravovalo dietní stravování pro 144 dětí a žáků. Statutární město Brno zajistilo ve spolupráci s Lékařskou fakultou Masarykovy univerzity v Brně odbornou praxi pro studenty (registrované nutriční terapeuti) na brněnských školách, které mají podmínky pro poskytování této služby. Na základě dosavadních zkušeností se tato vzájemná spolupráce ukázala jako velmi efektivní.

Ve školním roce 2015/2016 bylo do vybavení školních jídelen a kuchyní v rámci investičních transferů zřizovatelů investováno celkem 1 516 000 Kč, v rámci neinvestičních transferů celkem 484 000 Kč.

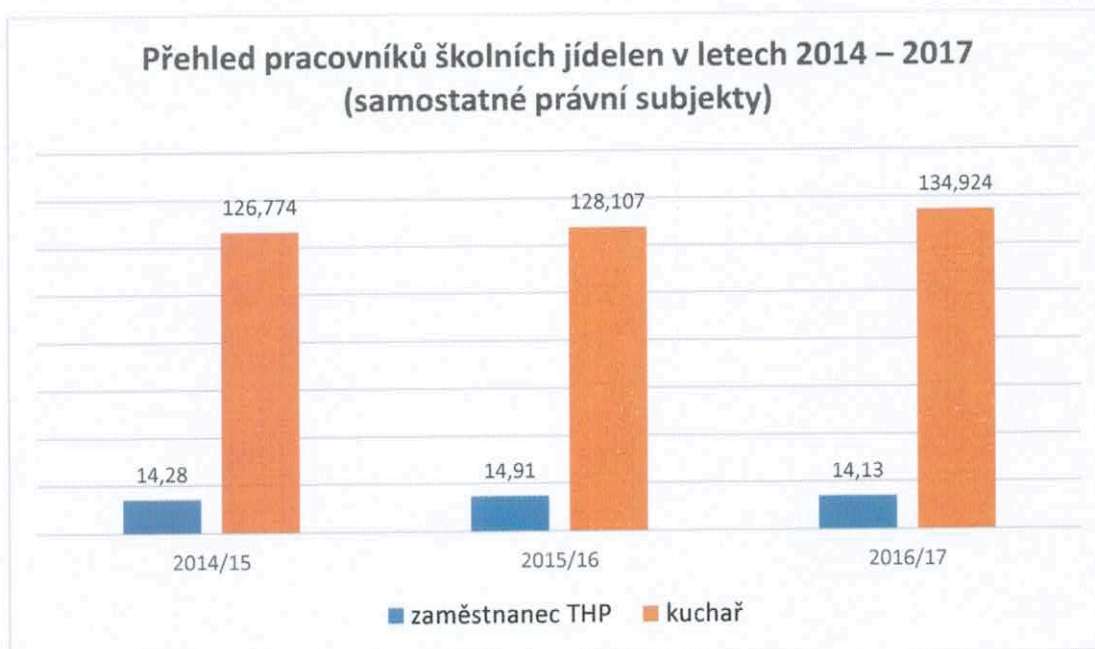

Místní akční plán rozvoje vzdělávání ve městě Brně
CZ.02.3.68/0.0/0.0/15_005/0000092

Přehled pracovníků školních jídelen v letech 2014 – 2017:

(samostatné právní subjekty)

Přepočtený počet pracovníků podle profesí	Školní rok		
	2014/15	2015/16	2016/17
	ŠJ	ŠJ	ŠJ
zaměstnanec THP	14,28	14,91	14,13
kuchař	126,774	128,107	134,924

Základní umělecké vzdělávání

Dle informačních zdrojů Jihomoravského kraje v oblasti školství www.jmskoly.cz je na území statutárního města Brna registrováno 20 základních uměleckých škol, z nichž 11 zřizuje Jihomoravský kraj, a 9 škol zřizují soukromé subjekty. Školy zřizované Jihomoravským krajem nabízejí všechny čtyři umělecké obory, literárně – dramatický, taneční, hudební a výtvarný. Jedna ze škol zřizovaných JMK, ZUŠ varhanická, se kromě zmiňovaných oborů specializuje na varhanní hru. Většina škol jiných zřizovatelů všechny umělecké obory neposkytuje, školy se často zaměřují na 2 – 3 obory. Některé školy nabízejí přípravné studium pro nejmenší děti, aby se hravou formou seznámily s vybraným uměleckým oborem. Většina základních uměleckých škol přijímá do výuky již děti v předškolním věku a vyučuje formou individuálního,

skupinového nebo kolektivního vzdělávání. Podle údajů, které uvádí Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Jihomoravského kraje 2016 – 2020, je celková kapacita základních uměleckých v celém JMK a tedy i v Brně dostatečná a není ji potřeba navyšovat. Na základě výše uvedených skutečností tedy lze konstatovat, že základní umělecké vzdělávání je pro děti a žáky mateřských a základních škol na území města Brna dostatečně dostupné.

Neformální a zájmové vzdělávání

Na území statutárního města Brna se neformálnímu a zájmovému vzdělávání dětí a mládeže věnují školní družiny, školní kluby, střediska volného času, několik set občanských sdružení a dalších právnických osob nejrůznějšího zaměření, např. Junák, Pionýr, Česká tábornická unie, turistické oddíly mládeže, umělecké a folklorní soubory, taneční nebo divadelní spolky, pěvecké sbory, sportovní, ekologicky či technicky zaměřené spolky, sdružení pracující se zdravotně postiženými dětmi, studentské organizace, apod. Na 260 těchto organizací realizujících aktivit pro děti a mládež v oblasti volnočasových aktivit podporuje každoročně statutární město Brno dotacemi ze svého rozpočtu v celkové výši 9,0 mil. Kč, čímž přispívá k rozvoji činností v těchto oblastech a umožňuje účast na aktivitách i dětem ze sociálně slabších rodin. Další 0,4 mil. Kč poskytuje pravidelně statutární město Brno na mezinárodní aktivity dětí a mládeže. Tyto prostředky využívají zejména základní a střední školy při rozvoji vztahů se školami v partnerských městech i dalších státech EU.

Střediska volného času a domy dětí a mládeže

Na území města Brna působí pět center volného času a domů dětí a mládeže. Tři z nich zřizuje Jihomoravský kraj, dvě jsou zřizována církví.

Organizace zřizované Jihomoravským krajem jsou zaměřeny na zájmové a neformální vzdělávání, na environmentální výchovu, apod., mají celkem 22 detašovaných pracovišť a úzce spolupracují se základními i mateřskými školami na území města:

- Dům dětí a mládeže Brno, Helceletova, p. o.
- Lužánky – středisko volného času Brno, p. o.
- Lipka – školské zařízení pro environmentální výchovu Brno, p. o.

Statutární město Brno a jeho městské části přispívají na provoz organizací zřizovaných Jihomoravským krajem, neboť tato střediska navštěvuje pravidelně cca. 15 000 dětí a mládeže do 26 let a nepravidelné aktivity jich navštíví několik desítek tisíc. Finanční podpora města pak má vliv i na výši účastnických příspěvků pro děti a žáky, které nepřevyšují několik set Kč ročně.

Organizace zřizované církví jsou zaměřeny na pomoc dětem a mládeži v rozvoji mezilidských vztahů a v osobním růstu včetně jeho duchovního rozměru, působí ve dvou městských částech:

- Salesiánské středisko mládeže – dům dětí a mládeže Brno-Líšeň
- Salesiánské středisko mládeže – dům dětí a mládeže Brno-Žabovřesky

Počet středisek volného času a jejich detašovaných pracovišť je ve městě Brně velký, dostupnost aktivit je pro zájemce zajištěna v dostatečné míře. Vzhledem k tomu, že organizace mají při naplnění plánovaných výkonů zajištěn plánovaný počet zaměstnanců i potřebné finanční prostředky, mohou se více soustředit na kvalitu poskytovaného vzdělávání. Nabídka aktivit je na území města Brna velmi široká, nabízené aktivity jsou všestranné a rozmanité.

Neziskové organizace zabývající se vzděláváním

V databázi Asociace nestátních neziskových organizací Jihomoravského kraje (ANNO JMK) je evidováno 19 neziskových organizací poskytujících vzdělávání dětí a mládeže. Tyto organizace se zaměřují na velmi různorodé oblasti ve vzdělávání dětí a mládeže, např. na osobnostní rozvoj a sociální rozvoj dětí a mládeže, výtvarnou výchovu, příměstské tábory, apod. Konkrétní organizace lze vyhledat na webových stránkách ANNO JMK:

<http://www.database.annojmk.cz/index.php>

Obecně lze konstatovat, že vzdělávání dětí a mládeže se na území města Brna věnuje daleko více neziskových organizací než těch, které jsou členy ANNO JMK, jak ostatně vyplývá z přehledů příjemců finanční podpory z dotačních programů města Brna, které jsou každoročně zveřejňovány na webových stránkách OŠMT MMB, viz výše informace k neformálnímu a zájmovému vzdělávání.

Základní přehled organizací, které jsou spojeny se vzděláváním dětí a žáků nebo které poskytují služby rodinám s dětmi, zpracoval Odbor školství, mládeže a tělovýchovy MMB v Katalogu služeb pro školy a rodiče v oblasti výchovy a vzdělávání. Katalog byl vytvořen v rámci projektu statutárního města Brna „Město Brno zvyšuje kvalitu vzdělávání v základních školách“, reg. č. CZ.1.07/1.1.00/46.0015, a je dostupný na webových stránkách OŠMT MMB:

http://www.brno.cz/fileadmin/user_upload/sprava_mesta/magistrat_mesta_brna/OSMT/projekt/Katalog_sluzeb.pdf

Spolupráci s neziskovým sektorem v oblasti neformálního vzdělávání dětí a žáků do 15 let věku věnuje statutární město Brno velkou pozornost v rámci dvou projektů aktuálně realizovaných v OP VVV. K výstupům projektu „Prevence školní neúspěšnosti na základních školách ve městě Brně“ bude patřit také mapování subjektů realizujících aktivity a služby ve spádových oblastech základních škol, lze tedy očekávat, že zpracované přehledy pro účely potřeb zapojených škol budou obsahovat mj. aktualizované informace o nabídce neziskového sektoru v oblasti vzdělávání a o možnostech spolupráce škol s neziskovými organizacemi.

Zajištění dopravní dostupnosti škol

Veřejná hromadná doprava na území města Brna je nedílnou součástí Integrovaného dopravního systému Jihomoravského kraje (IDS JMK). Systém městské hromadné dopravy na území města Brna zajišťuje Dopravní podnik města Brna a do IDS JMK je plně integrován již od roku 2004. Na základě platné legislativy je docházková vzdálenost škol ve městě Brně maximálně do 4 km. Dostupnost škol je dále podpořena obecně závaznými vyhláškami statutárního města Brna, kterými se stanoví spádové obvody mateřských a základních škol.

Sociální situace

Sociální služby na území města Brna vč. služeb pro rodiny s dětmi jsou zajišťovány Odborem sociální péče MMB, prostřednictvím městských částí, Centrem sociálních služeb a nestátními organizacemi, které provozují manželské a rodinné poradny, stanici pečovatelské služby pro děti, domovy pro matky s dětmi v tísní a krizová centra pro ohrožené děti a mládež.

Dle dokumentu Strategie pro Brno, který zpracovala a v roce 2016 aktualizovala Kancelář strategie města MMB, musí systém sociální pomoci v Brně reagovat na řadu ekonomických, demografických a sociálních změn. Vedle dlouhodobě ohrožených skupin, kterými jsou senioři,

zdravotně postižení občané, děti a mládež, narůstá potřeba péče o další skupiny obyvatelstva, které jsou ohroženy sociálním vyloučením, např. osamělí rodiče s dětmi v tísní, mládež s výchovnými problémy, apod. Cílovým skupinám osob v nepříznivé sociální situaci a osob ohroženým sociálním vyloučením jsou poskytovány sociální služby v zařízeních zřizovaných městem Brnem a v zařízeních nestátních organizací, např. v azylových domech a domech na půl cesty, ve střediscích výchovné péče pro mladistvé, v nízkoprahových klubech pro neorganizovanou mládež, v kontaktních centrech, apod.

Za účelem podpory kvality a rozvoje sociálních služeb na svém území pracuje město Brno metodou komunitního plánování. V roce 2015 byl orgány města schválen v pořadí již 4. Komunitní plán sociálních služeb města Brna pro období 2016 – 2017.

Sociálně patologické jevy

Na všech základních školách ve městě Brně je zavedena funkce školního metodika prevence sociálně patologických jevů. Každá škola má také zpracovaný minimální preventivní program s ohledem na specifické podmínky svého zařízení. Obecně lze konstatovat, že školy na území statutárního města Brna mohou využívat široké nabídky preventivních programů a aktivit různých subjektů, k nejvýznamnějším z nich patří Poradenské centrum při Pedagogicko-psychologické poradně Brno, Zachova 1, a Městská policie Brno. Programy Poradenského centra při PPP Brno, Zachova 1, jsou zaměřeny především na prevenci a na řešení vztahů. Programy jsou interaktivní, zážitkové, kladou důraz na aktivní spolupráci účastníků a využívají hry v procesu poznávání. Preventivní aktivity centra směřují vždy do několika stěžejních oblastí, k učitelskému sboru, k samotným žákům a k rodičovské a jiné občanské veřejnosti. Poradenskému centru se v posledních několika letech daří realizovat velké množství programů selektivní a indikované primární prevence. Ze strany třídních učitelů i školních metodiků prevence je o ně velký zájem. V rámci práce se třídou se daří spolupracovat i se školními psychology daných škol. Realizované programy jsou dle zpětné vazby ze škol ve většině případů efektivní, učitelé využívají doporučení poradenského centra a pozitivní změnu potvrzují i žáci v rámci následných setkání. Z kapacitních důvodů Poradenského centra se bohužel nedaří uspokojit celou poptávku po programech selektivní a indikované primární prevence, školy tedy využívají i nabídky programů dalších subjektů, např. neziskových organizací, které poskytují např. programy zaměřené na protidrogovou tematiku, závislosti, apod.

Vedle programů selektivní a indikované primární prevence probíhá ve školách také řada programů v oblasti všeobecné primární prevence, zaměřených zejména na posílení spolupráce a zdravých vztahů v kolektivu. Z písemných zpětných vazeb jednotlivých programů vyplývá, že o ně mají žáci zájem. Daří se také vytipovat děti s problematickým postavením v kolektivu, kterým je nabízena další podpora a spolupráce formou seberozvojových skupin Puzzle a Klub-koo.

Jak již bylo uvedeno výše, v oblasti prevence sociálně patologických jevů mohou školy na území města Brna využívat také široké nabídky preventivních programů Městské policie Brno, která přispívá k ochraně bezpečnosti osob a majetku a podílí se na prevenci kriminality v obci v souladu se zák. 553/1991 Sb., o obecní policii, v platném znění. Městská policie Brno připravuje a realizuje projekty a programy prevence kriminality, dopravní nehodovosti a rizikového chování. Aktivity jsou přizpůsobeny věku dětí a žáků škol a zaměřují se na aktuální témata, např. téma kyberšikany, bezpečného chování, vandalismu, apod. Také o tyto programy je mezi školami velký zájem a každoročně se jich účastní několik tisíc dětí a žáků.

Oblast sociálně patologických jevů a její prevence je plošně na území města Brna řešena také v rámci Odboru sociální péče MMB, zejména Oddělení sociální prevence pro mladistvé a mladé dospělé, které poskytuje sociální služby mladým lidem ve věku od 15 do 26 let v obtížných životních situacích, kteří nejsou schopni řešit tyto situace vlastními silami, a Oddělení Koordinační centrum prevence, které zabezpečuje Program prevence kriminality ve městě Brně a koordinuje aktivity v oblasti prevence kriminality na území města Brna.

Oblast Bezpečnosti a prevence rizikového chování se také stala jednou z priorit Strategického plánu sociálního začleňování města Brna pro období 2016 – 2019.

Výskyt sociálně vyloučené lokality

Statutární město Brno patří k městům a obcím, ve kterých byla v České republice identifikována a popsána sociálně vyloučená lokalita. Specifikem města Brna je soustředění sociálně vyloučených lokalit v blízkosti centra města, sociálně vyloučené lokality byly identifikovány v pěti z celkového počtu 29 městských částí. Jak uvádí úvodní analytická část Strategického plánu sociálního začleňování města Brna pro období 2016 – 2019, celkem bylo popsáno na území města Brna 16 lokalit s vyšším soustředěním sociálně vyloučených osob a jako sociálně vyloučené lokality bylo označeno i devět ubytoven. Identifikace a popis lokalit byly provedeny v rámci Analýzy sociálně vyloučených lokalit, kterou v roce 2015 zpracovala společnost GAC spol. s r.o., která odhaduje počet sociálně vyloučených osob ve městě Brně na 12 000 – 15 000. Tento počet zahrnuje osoby žijící v identifikovaných lokalitách, další osoby na území města a cizinci z tzv. třetích zemí. Žáci žijící v sociálně vyloučených lokalitách převážně navštěvují čtyři základní školy, jejichž zřizovatelem je město Brno, resp. jeho městské části, a které jsou těmito lokalitami spádové. Statutární město Brno dlouhodobě tyto školy finančně podporuje, neboť práce pedagogických pracovníků na školách s vysokým počtem sociálně znevýhodněných žáků je velmi náročná, prioritou je tedy budování a udržení stabilizovaných kvalitních pedagogických sborů na těchto školách.

Město Brno se zároveň řadí k městům a obcím, které uplatňují tzv. koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám (KPSVL). V roce 2015 podepsalo vedení města Memorandum o spolupráci s Agenturou pro sociální začleňování a na jaře roku 2016 byl dokončen a ve volených orgánech města schválen Strategický plán sociálního začleňování města Brna pro období 2016 – 2019 (SPSZ).

Jednou z oblastí, kterými se SPSZ zabývá, je vzdělání dětí a žáků do 15 let. Prioritami, které byly ve vzdělávání v rámci SPSZ identifikovány, jsou:

- Rovný přístup k předškolnímu vzdělání
- Rovný přístup k základnímu vzdělání
- Volnočasové aktivity a zájmové vzdělávání

V době zpracování dokumentu MAP statutární město Brno realizuje dva projekty v Operačním programu Výzkum, vývoj, vzdělávání, které naplňují první dvě priority SPSZ a do nichž jsou plošně zapojeny všechny mateřské a základní školy zřizované městem Brnem nebo jeho městskými částmi, dále dvě školy jiných zřizovatelů, čtyři organizace neformálního předškolního vzdělávání a sedm organizací, které realizují neformální vzdělávání žáků ze sociálně vyloučených lokalit ve formě doučování.

Sociální a další služby zaměřené na děti, mládež a rodiče

Na území města Brna působí velké množství organizací zaměřených na poskytování sociálních, zdravotních a dalších služeb pro cílové skupiny dětí, mládeže a jejich rodičů. Hlavní přehled organizací poskytujících služby pro děti, mládež a jejich rodiče zpracoval v roce 2013 Odbor zdraví Magistrátu města Brna v rámci Katalogu prarodinných organizací a služeb na území města Brna, který zahrnuje např. rodinná a mateřská centra, centra pro rodinu, centra volného času, domy dětí a mládeže, informace o Family pointech, organizacích podporujících náhradní rodinnou péči, apod.

Katalog je v elektronické podobě dostupný na webových stránkách města Brna:

http://www.bрно.cz/fileadmin/user_upload/sprava_mesta/magistrat_mesta_brna/OZ/katalog_rodina.pdf

Přehled organizací poskytujících sociální služby a poradenství ve vztahu k dětem a mladistvým zpracoval pro potřeby škol na území města Brna Odbor školství, mládeže a tělovýchovy MMB v již zmiňovaném Katalogu služeb pro školy a rodiče v oblasti výchovy a vzdělávání, který je výstupem projektu města v rámci výzvy č 46 OP VK.

Katalog je v elektronické podobě dostupný na webových stránkách města Brna:

http://www.bрно.cz/fileadmin/user_upload/sprava_mesta/magistrat_mesta_brna/OSMT/projekt/Katalog_sluzeb.pdf

V oblasti sociálních služeb na území města Brna zveřejňuje Odbor sociální péče Magistrátu města Brna každoročně zprávu o poskytované sociální péči ve městě Brně za uplynulý kalendářní rok. Tyto zprávy obsahují přehledy jednotlivých sociálních služeb na území města, vč. péče o rodinu, sociálně právní ochranu dětí, apod. Zpráva obsahuje také aktuální seznam poskytovatelů jednotlivých sociálních služeb, zaměření jejich činnosti a kapacitu.

Z analýzy počtu poskytovaných služeb, kterou Odbor sociální péče MMB zpracoval, vyplynulo, že děti, mládež a rodiny na území města Brna představovaly v roce 2016 po seniorech druhou nejpočetnější cílovou skupinu sociálních služeb.

Zprávy o sociální péči s aktualizovanými přehledy poskytovatelů sociálních služeb ve městě Brně jsou zveřejňovány na webových stránkách statutárního města Brna:

<http://www.bрно.cz/sprava-mesta/magistrat-mesta-brna/usek-socialne-kulturni-a-dopravy/odbor-socialni-pece/#c446112>

Odbor sociální péče MMB dále zpracoval Adresář organizací působících v sociální oblasti ve městě Brně, který je v elektronické podobě dostupný na webových stránkách města Brna:

http://www.bрно.cz/fileadmin/user_upload/sprava_mesta/magistrat_mesta_brna/OSP/dokumenty/adresar_organizaci_pusobicich_v_socialni_oblasti_ve_meste_brne.pdf

V oblasti rodiny a sociálních služeb zaměřených na děti a mládež, statutární město Brno rovněž jako v oblasti vzdělávání dlouhodobě podporuje aktivity různých typů organizací na území města. Na tyto aktivity jsou každoročně z rozpočtu města vydávány v rámci dotačních programů pro jednotlivé oblasti nemalé finanční prostředky. Přehledy příjemců finanční podpory a jejich aktivit jsou každoročně zveřejňovány na webových stránkách příslušných odborů MMB.

Návaznost na dokončené základní vzdělávání

Statutární město Brno je zřizovatelem mateřských a základních škol, nezřizuje školy střední. Nicméně město si dlouhodobě uvědomuje význam smysluplné volby povolání žáků na základních školách a pozdějšího uplatnění na trhu práce, proto v oblasti volby povolání a přechodu žáků na střední školy spolupracuje zejména s Jihomoravským krajem, který je zřizovatelem převážné většiny středních škol na území města.

Jihomoravský kraj ve spolupráci s Úřadem práce ČR každoročně vydává publikaci Atlas školství, který obsahuje aktuální přehled středních škol na území celého kraje. Publikace svým obsahem a zaměřením představuje průvodce pro žáky základních škol a jejich rodiče celým procesem přechodu na střední školu, mj. obsahuje detailní seznam středních škol, kontakty na školy, obory studia, počty přijímaných žáků, informace o délce studia, základních podmínkách přijímacích zkoušek a stručnou prezentaci školy. Kromě údajů o školách publikace obsahuje také vzory přihlášek na střední školy, přehled pedagogicko-psychologických poraden a kontakty na ně, přehled kontaktů a služeb Informačních a poradenských středisek pro změnu a volbu povolání při Úřadu práce, obsahuje rady pro žáky, jak při volbě povolání postupovat. Úřad práce publikaci distribuuje základním školám na území města. Statutární město Brno vydávání publikace pravidelně finančně podporuje tak, aby Atlas školství obdržel každý žák, který končí povinnou školní docházku v základních školách, které zřizuje město nebo jeho městské části.

Žáci posledních ročníků základních škol na území města dále mají možnost se i se svými rodiči zúčastnit pravidelného Veletrhu středních škol a dalšího vzdělávání, který je v Brně pořádán Odborem školství Jihomoravského kraje více než 20 let. Veletrh středních škol je nejucelenější přehlídkou vzdělávací nabídky. Veletrhu se účastní na 100 škol z regionu a počet návštěvníků z řad žáků i zákonných zástupců se pohybuje okolo 8 000.

Cenné informace všem potenciálním zájemcům poskytuje rovněž Centrum vzdělávání všem, informačně-poradenské centrum pro oblast dalšího vzdělávání a kariérového poradenství.

Spolupráce s KAP a informace z KAP ukazují, že Jihomoravský kraj má vysoký podíl absolventů mezi nezaměstnanými a vysokou dlouhodobou nezaměstnanost. Proto je kariérové poradenství důležitým nástrojem prevence nezaměstnanosti, předčasných odchodů ze vzdělávacího procesu, zajišťuje také osvětu v oblasti informací o možnostech uplatnění v Jihomoravském kraji a požadavcích zaměstnavatelů.

Aktuální situace v kariérovém poradenství na středních a základních školách v Jihomoravském kraji ukazuje nutnost zaměřit se na několik základních cílů: uvědomění si schopností, hodnot a předpokladů žáků i jejich rodičů, zajištění informovanosti o možnostech jedince i trhu práce a důraz na realistickou volbu vzdělávací cesty. Předpokládaným cílem je pak snížení počtu žáků, kteří nedokončí střední školu, dále lepší uplatnitelnost absolventů, i budoucí profesní rozvoj lidí, kteří umí pracovat s informacemi a celoživotně řídit svoji kariéru.

Základní školy mají zařazenou problematiku volby povolání do svých školních vzdělávacích programů (vzdělávací oblast „Člověk a svět práce“) a lze konstatovat, že všechny základní školy spolupracují v oblasti volby povolání s některou ze středních škol na území města. Spolupráce mezi základními a středními školami se realizuje nejčastěji společnými projekty spočívajícími v návštěvách a exkurzích do středních odborných škol a středních odborných učilišť. Obsahem jsou pak tematické aktivity např. v dílnách, laboratořích, či odborných provozech. Žáci se tak mají možnost seznámit s obsahem oborů, které lze v těchto školách studovat. Pozitivem je skutečnost, že střední školy nenabízejí žákům základních škol pouze pasivní činnosti, ale umožňují žákům vyzkoušet si práci v daném oboru formou ukázek činností, např. výrobou jednoduchých produktů.

Na území města se nachází více než 50 středních škol různého typu, zaměření a oborů. Největší počet středních škol ve městě zřizuje Jihomoravský kraj (gymnázia, odborné školy, dvě konzervatoře, učiliště tradičních řemesel, apod.), několik škol zřizuje církev (zdravotnické školy, gymnázia), další školy jsou zřizovány soukromými subjekty (gymnázia, odborné školy). Na území města pak dále působí několik středních škol pro tělesně nebo smyslově postižené žáky a čtyři školy, jejichž součástí je praktická škola s jednoletými a dvouletými obory studia. Vzhledem k nabídce středních škol na území města mají tedy žáci brněnských základních škol bohatý výběr možností, kam zamířit po absolvování základní školy.

Specifická část analýzy

Témata MAP a jejich uplatnění v rámci MAP Brno

Z definovaných témat MAP byla v projektu řešena všechna povinná opatření MAP a všechna doporučená opatření MAP.

Povinná opatření MAP se uplatňují napříč všemi prioritními oblastmi rozvoje MAP Brno v cílech definovaných k naplnění těchto priorit. Podrobný přehled cílů je uveden v kapitole Strategický rámec MAP. Některé cíle naplňují více povinných opatření zároveň.

Konkretizované aktivity škol a aktivity spolupráce se promítají v Ročním akčním plánu, viz příloha č. 2 dokumentu.

Jako nejvýznamnější příklady uplatnění povinných opatření v dlouhodobých prioritách lze zmínit:

- **Předškolní vzdělávání a péče: dostupnost – inkluze – kvalita**
 1. Vytváření podmínek pro podporu dětí a žáků ohrožených školním neúspěchem:
Cíl 1.2 Podpora plynulého a úspěšného přechodu dětí z předškolního do základního vzdělávání
 2. Kvalitní vzdělávání pedagogických pracovníků:
Cíl 2.3 Podpora vzdělávání pedagogů v oblasti práce s dětmi a žáky se speciálními vzdělávacími potřebami
 3. Komunikace a spolupráce s rodiči:
Cíl 3.2 Systematické zapojování rodičů do vzdělávání dětí a žáků
 4. Podpora rozvoje čtenářské a matematické gramotnosti:
Cíl 4.4 Podpora rozvoje matematické pregramotnosti v předškolním vzdělávání
 5. Podpora společného vzdělávání a rovnosti příležitostí pro všechny děti a žáky:
Cíl 5.2 Poskytování podpory rizikovým skupinám dětí a žáků
Cíl 5.6 Propojení sítě spolupracujících mezioborových institucí s cílem komplexního přístupu k dítěti
 6. Podpora polytechnického vzdělávání ve školách a podpora nadaných dětí a žáků
Cíl 6.1 Zvyšování kvality polytechnického vzdělávání v mateřských a základních školách
- **Čtenářská a matematická gramotnost v základním vzdělávání**
 1. Vytváření podmínek pro podporu dětí a žáků ohrožených školním neúspěchem:
Cíl 1.1 Podpora školních poradenských pracovišť
 2. Kvalitní vzdělávání pedagogických pracovníků:

- Cíl 2.3 Podpora vzdělávání pedagogů v oblasti práce s dětmi a žáky se speciálními vzdělávacími potřebami
3. Komunikace a spolupráce s rodiči:
Cíl 3.1 Zajištění informovanosti rodičů a posilování rodičů jako partnerů školy
Cíl 3.2 Systematické zapojování rodičů do vzdělávání dětí a žáků
4. Podpora rozvoje čtenářské a matematické gramotnosti:
Cíl 4.2 Podpora realizace kroužků a aktivit na podporu a rozvoj čtenářské a matematické gramotnosti
5. Podpora společného vzdělávání a rovnosti příležitostí pro všechny děti a žáky:
Cíl 5.4 Vytváření a posilování pozitivního klimatu školy
6. Podpora polytechnického vzdělávání ve školách a podpora nadaných dětí a žáků
Cíl 6.1 Zvyšování kvality polytechnického vzdělávání v mateřských a základních školách
- **Inkluzivní vzdělávání a podpora dětí a žáků ohrožených školním neúspěchem**
 1. Vytváření podmínek pro podporu dětí a žáků ohrožených školním neúspěchem:
Cíl 1.1 Podpora školních poradenských pracovišť
 2. Kvalitní vzdělávání pedagogických pracovníků:
Cíl 2.1 Podpora schopnosti pedagogů pracovat se všemi dětmi a žáky
 3. Komunikace a spolupráce s rodiči:
Cíl 3.1 Zajištění informovanosti rodičů a posilování rodičů jako partnerů školy
Cíl 3.3 Posílení kompetencí pedagogů v oblasti spolupráce se zákonnými zástupci na kladě vzájemného respektu a odpovědnosti za rozvoj dítěte a žáka
 4. Podpora rozvoje čtenářské a matematické gramotnosti:
Cíl 4.2 Podpora síťování škol a spolupráce mezi školami v oblasti čtenářské a matematické gramotnosti
 5. Podpora společného vzdělávání a rovnosti příležitostí pro všechny děti a žáky:
Cíl 5.1 Podpora inkluzivního vzdělávání na školách ze strany zřizovatele
 6. Podpora polytechnického vzdělávání ve školách a podpora nadaných dětí a žáků
Cíl 6.1 Zvyšování kvality polytechnického vzdělávání v mateřských a základních školách

Přehled uplatnění doporučených opatření:

- **Rozvoj kompetencí dětí a žáků v polytechnickém vzdělávání**
 4. Podpora rozvoje čtenářské a matematické gramotnosti:
Cíl 4.1 Podpora realizace kroužků a aktivit na podporu a rozvoj čtenářské a matematické gramotnosti
Cíl 4.2 Podpora síťování škol a spolupráce mezi školami v oblasti čtenářské a matematické gramotnosti
Cíl 4.3 Podpora rozvoje čtenářské a matematické gramotnosti v mimovýukových aktivitách
Cíl 4.4 Podpora rozvoje matematické pregramotnosti v předškolním vzdělávání
 6. Podpora polytechnického vzdělávání ve školách a podpora nadaných dětí a žáků
Cíl 6.1 Zvyšování kvality polytechnického vzdělávání v mateřských a základních školách
- **Kariérové poradenství v základních školách**
 1. Vytváření podmínek pro podporu dětí a žáků ohrožených školním neúspěchem:
Cíl 1.3 Kvalitní kariérové poradenství realizované na školách již na prvním stupni základní školy

2. Kvalitní vzdělávání pedagogických pracovníků:
Cíl 2.1 Podpora schopnosti pedagogů pracovat se všemi dětmi a žáky
 3. Komunikace a spolupráce s rodiči:
Cíl 3.1 Zajištění informovanosti rodičů a posilování rodičů jako partnerů školy
Cíl 3.3 Posílení kompetencí pedagogů v oblasti spolupráce se zákonnými zástupci na základě vzájemného respektu a odpovědnosti za rozvoj dítěte a žáka
 4. Podpora rozvoje čtenářské a matematické gramotnosti:
Cíl 4.2 Podpora síťování škol a spolupráce mezi školami v oblasti čtenářské a matematické gramotnosti
 5. Podpora společného vzdělávání a rovnosti příležitostí pro všechny děti a žáky:
Cíl 5.1 Podpora inkluzivního vzdělávání na školách ze strany zřizovatele
 6. Podpora polytechnického vzdělávání ve školách a podpora nadaných dětí a žáků
Cíl 6.1 Zvyšování kvality polytechnického vzdělávání v mateřských a základních školách
- **Rozvoj podnikavosti a iniciativy dětí a žáků**
 4. Podpora rozvoje čtenářské a matematické gramotnosti:
Cíl 4.1 Podpora realizace kroužků a aktivit na podporu a rozvoj čtenářské a matematické gramotnosti
Cíl 4.2 Podpora síťování škol a spolupráce mezi školami v oblasti čtenářské a matematické gramotnosti
Cíl 4.3 Podpora rozvoje čtenářské a matematické gramotnosti v mimovýukových aktivitách
 6. Podpora polytechnického vzdělávání ve školách a podpora nadaných dětí a žáků
Cíl 6.1 Zvyšování kvality polytechnického vzdělávání v mateřských a základních školách

Z průřezových a volitelných opatření MAP se projekt zabýval těmito opatřeními:

- **Rozvoj digitálních kompetencí žáků**
 4. Podpora rozvoje čtenářské a matematické gramotnosti:
Cíl 4.1 Podpora realizace kroužků a aktivit na podporu a rozvoj čtenářské a matematické gramotnosti
 6. Podpora polytechnického vzdělávání ve školách a podpora nadaných dětí a žáků
Cíl 6.1 Zvyšování kvality polytechnického vzdělávání v mateřských a základních školách
- **Rozvoj kompetencí žáků pro aktivní používání cizího jazyka**
 4. Podpora rozvoje čtenářské a matematické gramotnosti:
Cíl 4.1 Podpora realizace kroužků a aktivit na podporu a rozvoj čtenářské a matematické gramotnosti
- **Rozvoj sociálních a občanských kompetencí dětí a žáků**
 5. Podpora společného vzdělávání a rovnosti příležitostí pro všechny děti a žáky:
5.1 Vytváření a posilování pozitivního klimatu školy a třídy
Cíl 5.7 Rozšíření nabídky zájmového vzdělávání a poradenství pro žáky a rodiče, dostupnost pro všechny děti a žáky
- **Přístup ke kvalitnímu vzdělávání pro všechny děti a žáky (bezbariérovost škol)**
 5. Podpora společného vzdělávání a rovnosti příležitostí pro všechny děti a žáky:
Cíl 5.2 Poskytování podpory rizikovým skupinám dětí a žáků

- **Investice do rozvoje kapacit základních škol s cílem přístupu ke kvalitnímu vzdělávání pro všechny děti a žáky**
- 5. Podpora společného vzdělávání a rovnosti příležitostí pro všechny děti a žáky:
Cíl 5.2 Poskytování podpory rizikovým skupinám dětí a žáků

Analýza dotčených cílových skupin

Proces akčního plánování a vytvořený dokument MAP se dotýká několika cílových skupin, jejich přehled a rozbor je uveden níže. Obecně lze konstatovat, že spolupráce s cílovými skupinami byla kvalitní.

V navazujících procesech akčního plánování si realizační tým klade za cíl přímé zapojení dětí a žáků do těchto procesů, ve formě participace dětí a žáků na věcech, které se jich týkají.

V souladu s podmínkami navazujících projektů MAP II je v budoucnu očekáváno rozšíření spolupráce a komunikace s rodiči dětí a žáků a s veřejností.

- ***Děti a žáci***

Děti a žáci jsou hlavní cílovou skupinou předškolního a základního vzdělávání. Do procesu akčního plánování nebyli zapojeni přímo, ale jsou ovlivňováni dopady aktivit projektu. MAP je svým zaměřením cílí na zvyšování kvality vzdělávání a rozvoje potenciálu každého jedince, na základě projektu jsou tedy plánovány a realizovány aktivity ve prospěch kvality vzdělávání i budoucího života této cílové skupiny. V praktické části ovlivňují kvalitu vzdělávání dětí a žáků aktivity realizované v rámci Budování znalostních kapacit a při Realizaci plánu.

- ***Pedagogičtí pracovníci***

Cílová skupina byla zapojena již do procesu přípravy projektové žádosti. V průběhu realizace projektu byli do procesu akčního plánování zapojeni na pozicích Konzultantů tvorby MAP. V průběhu procesu akčního plánování byli informováni o procesu plánování, účastnili se setkání projektu k tvorbě dokumentu a setkání s dotčenou veřejností k jednotlivým povinným opatřením MAP, účastnili se společného vzdělávání v rámci projektové aktivity Budování znalostních kapacit, byli zapojeni do vzdělávacích aktivit Realizace plánu s cílem podpory dětí a žáků ohrožených školním neúspěchem. Zástupci cílové skupiny jsou aktivními členy Řídícího výboru MAP.

- ***Vedoucí pracovníci škol a školských zařízení***

Vedoucí pracovníci škol a školských zařízení byli zapojeni již do procesu přípravy projektové žádosti. V průběhu realizace projektu byli do procesu akčního plánování zapojeni jednak v rámci pracovních skupin MAP, jednak na pozicích Konzultantů tvorby MAP. V průběhu procesu akčního plánování byli informováni o procesu plánování, účastnili se setkání projektu k tvorbě dokumentu a setkání s dotčenou veřejností k jednotlivým povinným opatřením MAP, účastnili se společného vzdělávání v rámci projektové aktivity Budování znalostních kapacit, byli zapojeni do vzdělávacích aktivit Realizace plánu s cílem podpory dětí a žáků ohrožených školním neúspěchem. Zástupci vedoucích pracovníků škol a školských zařízení jsou aktivními členy Řídícího výboru MAP.

• ***Rodiče dětí a žáků a veřejnost***

Rodiče dětí a žáků a široká veřejnost byli o aktivitách projektu informováni prostřednictvím webových stránek projektu, informačních letáků, které byly šířeny prostřednictvím zapojených škol a doplňkově prostřednictvím Brněnského Metropolitánu (informační noviny občanů statutárního města Brna). Rodiče dětí a žáků se účastnili projektového vzdělávání k tématu úskalí přechodu dětí z mateřské do základní školy, zástupci dotčené veřejnosti se účastnili setkání s dotčenou veřejností k jednotlivým povinným opatřením MAP. Zástupce rodičů je aktivním členem Řídícího výboru MAP.

• ***Zřizovatelé škol***

Zřizovatelé škol podobně jako vedení škol i pedagogičtí pracovníci byli zapojeni již do procesu přípravy projektové žádosti. V průběhu procesu akčního plánování byli informováni o procesu plánování, účastnili se setkání projektu k tvorbě dokumentu a setkání s dotčenou veřejností k jednotlivým povinným opatřením MAP, účastnili se společného vzdělávání v rámci projektové aktivity Budování znalostních kapacit. Zástupci různých zřizovatelů jsou aktivními členy Řídícího výboru MAP.

• ***Pracovníci organizací působících ve vzdělávání a v oblasti neformálního a zájmového vzdělávání dětí a mládeže***

Zástupci této cílové skupiny byli do procesu akčního plánování zapojeni v rámci pracovních skupin MAP, zástupci některých organizací byli zapojeni do tvorby MAP na pozicích Konzultantů tvorby MAP. V průběhu realizace projektu pak k zapojeným školám přistoupily dvě organizace neformálního vzdělávání a také Asociace nestátních neziskových organizací Jihomoravského kraje, která informovala členské organizace o aktivitách a možnosti zapojení do projektu. Cílová skupina je informována prostřednictvím webových stránek projektu, školního zpravodaje, její zástupci se účastnili setkání s dotčenou veřejností k jednotlivým povinným opatřením MAP a působí aktivně v Řídícím výboru MAP.

Analýza rizik

Za největší rizika pro jednotlivá povinná opatření MAP jsou v rámci MAP Brno považována:

- Nedostatečné povědomí odborné, rodičovské i laické veřejnosti o inkluzivním vzdělávání
- Přetíženost pedagogů vedoucí až k syndromu vyhoření
- Nedostatečná vzájemná komunikace a spolupráce školy a rodiny
- Nezáměr žáků a rodičů o rozvoj čtenářské a matematické gramotnosti
- Nedostatečné kompetence pedagogů v oblasti práce s dětmi a žáky se speciálními vzdělávacími potřebami
- Nedostatek možností sdílení zkušeností dobré praxe
- Nedostatečná kapacita školských poradenských zařízení a nedostatek speciálních pedagogů
- Vysoký počet dětí a žáků ve třídách

- Chybějící podmínky pro zajištění společného vzdělávání v mateřských školách
- Ztížená možnost vzdělávání pro učitelky mateřských škol, která vyplývá z jiné organizace práce MŠ, a pro pedagogy malých škol
- Absence komplexní podpory nadaných dětí a žáků
- Nízká kvalifikovanost pedagogů v práci s nadanými dětmi a žáky

Vymezení problémových oblastí a klíčových problémů

Za účelem řešení jednotlivých povinných opatření MAP jsou v MAP Brno ustaveny tři pracovní skupiny, každá z nich se v projektu zabývála jedním povinným opatřením. Při vymezování problémových oblastí pro jednotlivá opatření dospěly pracovní skupiny k několika klíčovým problémům, které jsou společné pro všechna povinná opatření MAP.

1. Pracovní skupina Předškolní vzdělávání a péče

V oblasti předškolního vzdělávání dospěla pracovní skupina k těmto zjištěním: jedním z hlavních problémů je zajištění společného vzdělávání, nedostatečné materiální a personální podmínky pro podporu dětí, např. nedostatečné vzdělávání pedagogů v oblasti speciálních vzdělávacích potřeb dětí, chybějící kvalifikovaní asistenti pedagoga, vysoký počet dětí ve třídě, málo efektivní spolupráce s PPP a SPC. V oblasti personální se navíc mateřské školy potýkají se ztíženou možností vzdělávání z důvodu odlišné organizace předškolního vzdělávání a školního roku. Dalším problémem je komunikace a spolupráce s rodinou, která je často nedostatečná nebo chybí úplně. Pedagogové MŠ dále postrádají podporu předmatematické gramotnosti a odbornou podporu v práci s nadanými dětmi.

2. Pracovní skupina Čtenářská a matematická gramotnost v základním vzdělávání

Za klíčové problémy v oblasti čtenářské a matematické gramotnosti na základních školách považuje pracovní skupina nezáměr ze strany žáků a rodičů o rozvoj čtenářské a matematické gramotnosti, nedostatečnou komunikaci a spolupráci školy s rodinou obecně, nedostatek stabilní finanční podpory pro rozvoj čtenářské a matematické gramotnosti, nedostatečnou nabídku pravidelných mimovýukových aktivit pro žáky na podporu matematické a čtenářské gramotnosti a aktivit na zvýšení motivace žáků, nedostatek kompetencí pedagogů v práci se žáky se speciálními vzdělávacími potřebami v oblasti čtenářské a matematické gramotnosti.

3. Pracovní skupina Inkluzivní vzdělávání a podpora dětí a žáků ohrožených školním neúspěchem

V oblasti inkluzivního vzdělávání bylo identifikováno několik významných problémů, mezi něž patří například nedostatečné povědomí odborné rodičovské i laické veřejnosti o inkluzi a o významu společného vzdělávání, nízká úroveň efektivní poradenské činnosti v oblasti primární prevence a v oblasti rizikového chování dětí a žáků, vysoké počty žáků ve třídách, zvyšující se míra stresu pro pedagogy a znemožňující začlenění žáků se SVP, nedostatek speciálních pedagogů pro přímou práci ve třídách a metodické vedení pedagogů pro inkluzi, nezáměr rodičů dětí a žáků ze sociálně vyloučených lokalit o vzdělávání jejich dětí, nedostatečná komunikace a práce s rodinou obecně, nedostatečná podpora včasného vyhledávání a facilitace dětí mimořádně nadaných v jejich učení.

Vymezení prioritních oblastí rozvoje

Na základě realizace projektu byly pro území statutárního města Brna stanoveny tyto dlouhodobé prioritní oblasti rozvoje:

Prioritní oblast č. 1: Vytváření podmínek pro podporu dětí a žáků ohrožených školním neúspěchem

Prioritní oblast č. 2: Kvalitní vzdělávání pedagogických pracovníků

Prioritní oblast č. 3: Komunikace a spolupráce s rodiči

Prioritní oblast č. 4: Podpora rozvoje čtenářské a matematické gramotnosti

Prioritní oblast č. 5: Podpora společného vzdělávání a rovnost příležitostí pro všechny děti a žáky

Prioritní oblast č. 6: Podpora polytechnického vzdělávání ve školách a podpora nadaných dětí a žáků

SWOT-3 analýza prioritních oblastí rozvoje

Prioritní oblast č. 1: Vytváření podmínek pro podporu dětí a žáků ohrožených školním neúspěchem

Silné stránky	Slabé stránky
1. Kompetence a volní vlastnosti pedagogů a vedení škol k zohlednění individuálních potřeb žáků a respektování potřeb žáků se SVP 2. Vytváření podmínek pro speciálně pedagogickou podporu žáků ohrožených školním neúspěchem, kterým hrozí předčasný odchod ze vzdělávacích institucí 3. Spolupráce s odborníky při řešení výchovných a vzdělávacích problémů, zajištění včasné podpory pro děti se SVP a cizince	1. Problém posilování strategií včasné intervence a podpory dítěte v učení a socializaci, podpora včasného vyhledávání a facilitace dětí mimořádně nadaných v jejich učení 2. Omezená dostupnost a kvalita vzdělávání pro všechny žáky se zaměřením na kvalitu života v dospělosti 3. Málo efektivní poradenské činnosti v oblasti primární prevence a v oblasti rizikového chování dětí a žáků 4. Vysoké počty žáků ve třídách, zvyšující míru stresu pro pedagogy a znemožňující začlenění žáků se SVP
Příležitosti	Ohrožení
1. Posilování sociálních procesů a vztahů mezi dětmi, žáky a pracovníky škol, zlepšování klimatu školy, začleňování školy do komunitního prostoru 2. Podpora aktivit a opatření posilujících nezávislost dětí a žáků ve spolurozhodování ve věcech vlastního vzdělávání 3. Vytvoření platformy příležitostí pro zvyšování znalostní a kompetenční pedagogů a ostatních pracovníků školy v oblasti společného vzdělávání dětí a žáků s různou úrovní schopností a odlišným sociálním zázemím	1. Nedostatečné povědomí odborné rodičovské i laické veřejnosti o inkluzi, význam společného vzdělávání pro komunitu a socializaci dítěte 2. Nedostatek speciálních pedagogů pro přímou práci ve třídách a metodické vedení pedagogů pro inkluzi 3. Nesystémové financování podpory výuky a učení žáků se SVP

Místní akční plán rozvoje vzdělávání ve městě Brně
CZ.02.3.68/0.0/0.0/15_005/0000092

Prioritní oblast č. 2: Kvalitní vzdělávání pedagogických pracovníků

Silné stránky	Slabé stránky
1. Zájem pedagogů o další vzdělávání, motivace 2. Široká nabídka DVPP 3. Dobré materiální vybavení škol 4. Kvalifikovanost pedagogů	1. Dostupná a kvalitní vnější podpora ředitelům škol 2. Podmínky pro realizaci inkluzivního vzdělávání: další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti pedagogické diagnostiky směřující k cílům, metodám a formám práce s dětmi a žáky se speciálními vzdělávacími potřebami i dětmi a žáky nadanými a konkrétní intervence, vzájemné učení, metodická setkání 3. Nedostatek možností sdílení dobré praxe 4. Nedostatek možností vzdělávání v matematické pregramotnosti 5. Digitální kompetence pedagogů
Příležitosti	Ohrožení
1. Řízení školy: klíčová role ředitelů škol jako pedagogických lídrů ovlivňujících rozvoj a udržitelnost pedagogické kvality 2. Plány pedagogického rozvoje a profesní portfolia pedagogů 3. Uvádění začínajících pedagogů 4. Standard pedagoga: získávání kompetencí 5. Využívání sebereflektivních technik, sebehodnocení, zpětná vazba 6. Spolupráce pedagogů uvnitř školy i mezi školami, vzájemné učení, sdílení příkladů dobré praxe 7. Vzdělávání pedagogů přímo ve školách 8. Metodická podpora škol 9. Metodická podpora inspirace a zkušenosti pedagogů 10. Možnosti využívání vzdělávání pedagogů v rámci projektů	1. Role ředitele jako nositele realizace procesu změny a role zodpovědnosti za celkovou kvalitu vzdělávání ve škole 2. Role ředitele jako nositele a šířitele myšlenky společného vzdělávání 3. Direktivnost, šablonovitost, velké množství cílů, změn, aktivit a požadavků, podcenění motivace, přípravy na změnu 4. Nemožnost účasti pedagogů na vzdělávání z důvodu organizačních podmínek zejména malých škol 5. Finanční podmínky škol: nutnost financování zástupu za nepřítomného pedagoga 6. Zvyšující se náročnost práce pedagogů 7. Kolísavá kvalita nabízeného vzdělávání 8. Přetíženost pedagogů vedoucí až k syndromu vyhoření a z toho vyplývající neochota pedagogů vzdělávat se 9. Využívání samostudia v mateřských školách: omezení plynoucí z jiné organizace školního roku mateřských škol

Místní akční plán rozvoje vzdělávání ve městě Brně
CZ.02.3.68/0.0/0.0/15_005/0000092

Prioritní oblast č. 3: Komunikace a spolupráce s rodiči

Silné stránky	Slabé stránky
1. Vytváření podmínek pro speciálně pedagogickou podporu dětí a žáků ohrožených školním neúspěchem, kterým hrozí předčasný odchod ze vzdělávacích institucí v důsledku odlišného sociálního zázemí a nezájmu rodiny 2. Úsilí škol o zlepšování v oblasti spolupráce s rodiči 3. Sdílení příkladů dobré praxe v rámci komunikace a spolupráce s rodiči	1. Nedostatečná osvěta v oblasti společného vzdělávání pro rodiče 2. Nezájem rodičů o oblast rozvoje čtenářské a matematické gramotnosti dětí a žáků 3. Neefektivní spolupráce mezi školou, rodinou a školním poradenským zařízením
Příležitosti	Ohrožení
1. Zlepšování komunikace mezi žáky, rodiči i pedagogy, vytváření bezpečného a otevřeného klimatu školy 2. Zvýšení povědomí rodičovské veřejnosti o významu společného vzdělávání 3. Podpora vzdělávání pedagogů v oblasti spolupráce rodiny a školy	1. Nedostatečná vzájemná komunikace školy a rodiny, nezvládání řešení konfliktů a problémů, nedostatečná schopnost školy obhájit vlastní názory a postupy 2. Nedostatečná zodpovědnost některých rodičů za výchovu, vzdělávání a rozvoj dítěte 3. Absence aktivní spolupráce rodiny a školy

Prioritní oblast č. 4: Podpora rozvoje čtenářské a matematické gramotnosti

Silné stránky	Slabé stránky
1. Podpora rozvoje ČMG v rámci ŠVP škol 2. Podpora rozvoje znalostí pedagogů v oblasti ČMG, sdílení dobré praxe, využívání poznatků ve výuce 3. Účast pedagogů na kurzech DVPP, studium literatury 4. Podpora základních znalostí a dovedností žáků v oblasti ČG, podpora práce s textem 5. Aktualizace odborné literatury a multimédií pro rozvoj ČMG na školách Individuální přístup k žákům	1. Využívání knihovny (školní, místní) 2. Menší přístupnost knihovny podle potřeb a možností žáků 3. Malá podpora individuální práce s žáky s mimořádným zájmem o literaturu, tvůrčí psaní, apod. 4. Nedostatečná kvalita didaktických výukových materiálů (pracovní listy, úlohy, rébusy) 5. Nedostatečný rozvoj mentoringu na škole ve vztahu k příslušné gramotnosti (stereotyp učitelů, malá kreativita) 6. Absence pravidelných kroužků, doučování, mimovýukových a mimoškolních akcí a aktivit pro žáky na podporu zejména matematické gramotnosti a ke zvýšení motivace žáků (projektové dny, kroužek zábavné logiky, apod.) 7. Malá nebo nedostatečná informovanost rodičů a spolupráce s rodiči v oblasti ČMG (představení kroužků, aktivit a profesí spojených s rozvojem matematické gramotnosti např. projektové dny, dny otevřených dveří, apod.)
Příležitosti	Ohrožení
1. Rozvíjení spolupráce školy s dalšími aktéry k rozvoji ČMG (projekty se školami, obcemi, NNO) 2. Možnost sdílení dobré praxe 3. Tlak na implementaci příslušné gramotnosti na úrovni školy 4. Zajištění pozice samostatného pracovníka, který by zajišťoval rozvoj ČMG (podpora DVPP a finančního zabezpečení) 5. Podpora realizace čtenářských kroužků nebo pravidelných dílen čtení, případně jiných pravidelných mimoškolních aktivit na podporu a rozvoj ČMG 6. Zajištění materiálně technických podmínek pro rozvoj v příslušné oblasti gramotnosti mimo školu (exkurze, výstavy, tematické programy, apod.) 7. Zajištění dostatečného množství interaktivních metod a pomůcek pro rozvoj MG	1. Nezáměr ze strany žáků a rodičů o rozvoj ČMG 2. Nedostatečná podpora podpory ČMG ze strany zřizovatele 3. Chybějící nebo nedostatečný srovnávací nástroj zjišťující úroveň čtenářské gramotnosti žáků daného věku nebo ročníku, absence hodnotících nástrojů 4. Nedostatek stabilní finanční podpory pro rozvoj ČMG (např. k personálnímu zajištění pedagogického dozoru koutků, volně otevřených učeben, k možnému půlení hodin, k inovaci a výměně učebních pomůcek k rozvoji ČMG, k zajištění dostatečného počtu těchto pomůcek, apod.)

Prioritní oblast č. 5: Podpora společného vzdělávání a rovnost příležitostí pro všechny děti a žáky

Silné stránky	Slabé stránky
1. Podpora sociálních kompetencí a sociální gramotnosti ve školách 2. Spolupráce MŠ i ZŠ s vysokými školami, které připravují budoucí pedagogy (tzv. fakultní školy) 3. Spolupráce s NNO a dalšími organizacemi, které pracují s dětmi a žáky se SVP 4. Zájem škol o osobnostní a odborný růst pedagogů v oblasti společného vzdělávání	1. Nadměrná administrativa v oblasti práce s dětmi a žáky se SVP 2. Obavy pedagogů z praktické realizace společného vzdělávání 3. Nedostatečné kompetence pedagogů v oblasti dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami: se zdravotním postižením či znevýhodněním, se sociálním znevýhodněním, včetně žáků nadaných a cizinců
Příležitosti	Ohrožení
1. Vzdělávání pedagogů v oblasti práce se žáky se SVP 2. Výměna zkušeností dobré praxe, síťování škol, vzájemné návštěvy pedagogů na školách 3. Podpora kvality společného vzdělávání už v mateřských školách 4. Podpora komunikace a spolupráce s rodiči 5. Posilování školních poradenských pracovišť 6. Prohloubení spolupráce s NNO, které pracují s rodinami ze sociálně vyloučeného prostředí 7. Podpora škol v oblasti společného vzdělávání ze strany zřizovatele	1. Velké zatížení poradenských zařízení a s tím související neefektivní spolupráce poradenských zařízení se školami 2. Nedostatečná dostupnost poradenství pro žáky a rodiče přímo ve školách, malá kapacita ŠPZ 3. Nezájem rodičů dětí a žáků ze sociálně vyloučených lokalit o vzdělávání svých dětí a o spolupráci se školou 4. Oblast společného vzdělávání v MŠ: chybějící materiální, finanční i personální podmínky 5. Zvyšující se počet dětí s odkladem školní docházky

Místní akční plán rozvoje vzdělávání ve městě Brně
CZ.02.3.68/0.0/0.0/15_005/0000092

Prioritní oblast č. 6: Podpora polytechnického vzdělávání ve školách a podpora nadaných dětí a žáků

Silné stránky	Slabé stránky
1. Zájem škol o polytechnické vzdělávání a o podporu nadaných dětí a žáků 2. Projekty statutárního města Brna zahrnující vzdělávání v oblasti podpory nadaných dětí a žáků 3. Síť Technických mateřských škol	1. Nízká vybavenost škol pro polytechnické vzdělávání (některé školy vybaveny v rámci výzvy OP VK č. 57) 2. Nedostatek možností vzdělávání v matematické pregramotnosti
Příležitosti	Ohrožení
1. Síťování škol a spolupráce škol s organizacemi, které podporují technické vzdělávání a/nebo práci s nadanými dětmi a žáky 2. Možnosti financování úprav a vybavení prostor pro výuku z výzev IROP, ITI, apod. 3. Záměr statutárního města Brna podpořit síť tzv. Technických základních škol 4. Další aktivity statutárního města Brna zahrnující vzdělávání v oblasti podpory nadaných dětí a žáků	1. Nedostatek prostor pro výuku 2. Vysoký počet žáků ve třídách 3. Velká finanční náročnost na vybavení prostor pro výuku 4. Absence komplexní podpory nadaných dětí a žáků 5. Nízká kvalifikovanost pedagogů v práci s nadanými dětmi a žáky